

Vpl. Pyhäjärvi

Tiistai 27.maaliskuuta 2018

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

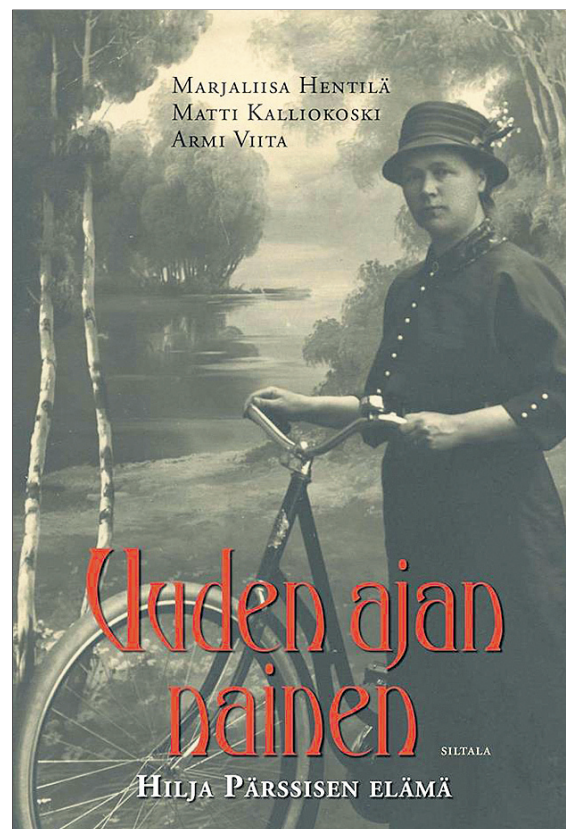
N:o 3 63. vuosikerta

Pyhäjärvi-Säätiön hallinto kokoontui Sastamalassa

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvosto piti vuosikokouksensa 10.3. Sastamalassa. Tilaisuudessa kutsuttiin uudeksi kunniajäseneksi Juhani Forsberg. Myös muita Karjala-toimissa ansioituneita kiitettiin: vasemmalta Esko Pulakka, Juhani Forsberg, Tuomo Hinkkanen, Kirsti Naskali, Kari Äikäs, Mauri Hauhia ja Markku Pärssinen. Kuva: Yrjö Inkinen. SIVU 3.

Hilja Pärssinen oli maamme ensimmäisiä naisvaikuttajia

Siltalan kustantama Uuden ajan nainen Hilja Pärssisen elämä -teos julkaistiin kansainvälisenä naistenpäivänä 8.3.2018. SIVU 9.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 70-VUOTISJUHLAKONSERTTI

Sunnuntaina 22.4.2018 klo 15 Sastamalassa, Tyrvään kirkossa

Konsertissa laulavat:

Anssi Hirvonen ja Petri Kiiski, säestys Anna-Mari Yrjänä

Yhteislaulua, kahvitarjoilu kirkossa

Kolehti säätiön hengelliseen työhön

Lämpimästi tervetuloa!

Seuraavat Vpl.
Pyhäjärvi-
juhlal
vietetään
Harjavallassa
sunnuntaina
15.7.2018

27. maaliskuuta 2018

Suomalainen Suomi

Viime vuosi oli itsenäisyyden juhluvuosi Suomessa. Tänä vuonna on Viron eli Eestin vuoro. Hienolla tavalla on Suomenlahden molemmilla puolilla lehdistössä muistettu naapuria. Maaseudun Tulevaisuuskin ilmestyi 23.2. Maaelu Tulevik -nimisenä. Hieno oivallus Pyhäjärvi-taustaiselta päätoimittajalta, sellaisen syyksihän tällaiset hienoudet vieritämme. Monet muutkin lehdet yrittivät jotenkin muistaa, joku laita-Suomen Helsingin Sanomatkin.

Mutta varsinaisesti pakkaskauden viimeisinä päivinä ajattelin suomalaisuutta yleensä. Siinä on joskus yllättäviä, poikkeaviakin piirteitä. Eräänä aamuna kahvi oli mennä väärään kurkkuun, kun paikallislehdessä joku nimimerkin suojasta pyysi arasti paikalliselta pankilta mukavampia tuoleja konttoriin, että olisi parempi jonottaa. Suututti! Minusta pitäisi pyytää sellaista palvelua, ettei tarvitsisi pitkään jonottaa! Se oli juuri tämän pankin päätös, että kotikylän konttori viimeisen sulautuksen jälkeen lopetettiin vastoin lupauksia. Alunperin Noitermaan Osuuskassana syntynyt rahalaitos selvisi kahdesta evakkorekkestä, mutta ei lopulta tamperelaisista juppijohtajista, en paremmin sano.

Niin, siis pointti on siinä, että suomalainen voi olla joskus kovinkin nöyrä. Vaan löytyy toisenlaisiakin esimerkkejä, toisenlaisesta suomalaisesta käyttäytymisestä.

Maassamme pidettiin presidenttivaalit. Yksi ehdokas oli ylitse muiden. Suomalainen, jolla oli hyvää näyttöä. Hommat oli kuuden vuoden aikana hoidettu hyvin. Silmiensä tasalta oli kohdattu paitsi venäläinen kenraali, myös valtion päämiehiä joka ilmansuunnassa. Vaalit piti kuitenkin järjestää demokratian nimissä. Melkein kaikki puolueet tekivät kovasti töitä. Ja jokainen, palkattu tai vapaaehtoinen, tiesi tekevänsä työtä aivan turhaan. Tunnusti sitten ääneen tai itsekseen hiljaa. Miksi?

No siksi, että hommaa oli hoitanut suomalainen sillä tavalla, että toinen suomalainen arvosti ja luotti. Ja kun näin on ollut, suomalainen kansa vastaa samalla mitalla. Minkään puolueen on aivan turha suosittelua kannattajilleen yhtään mitään, koska suomalainen luottaa suomalaiseen. Toisaalta yhdenkään toimittajan ei pidä näiden presidenttivaalien perusteella mennä puolueiden kannatuslukuja vertailemaan.

Jaa niin, miten tällainen pohdiskelu sopii pitäjälehteen? Mielestäni niin, että kysymys on suomalaisuudesta. Meille kaikille yhteisestä ominaisuudesta. Tuomo Hinkkanen totesi helmikuun lehden pääkirjoituksessaan, ettei pienenä kokenut minkäänlaista syrjintää karjalaisuuden tähden. Minulla on sama kokemus. Meidän alaluokilla taisivat niisanotusti puntit olla aika tasankin, Siurossa oli siirtoväkeä suhteellisen paljon. Yhdessä kasvettiin samanlaisina suomalaisina.

Eräs asia liittyy näihin pohdiskeluihin. Juhlavuoden jatkoksi tämä vuosi on muisteluvuosi. Sata vuotta sitten elettiin vaikeita aikoja. Sen ajan rintamalinjoille joutuivat niin Pyhäjärvi ympäristöineen kuin esimerkiksi kotiseutuni Nokian alueet. Siirtoväki uusilla asuinalueillaan on tavallaan ulkopuolella, kun

pohditaan uusilla asuinsijoilla, mitä sata vuotta sitten tapahtui. Tässä saattaa olla sentään jotain positiivista.

ESKO PULAKKA
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallintoneuvoston
puheenjohtaja

Harjavallan kaupunginjohtaja Hannu Kuusela toivottaa Vpl. Pyhäjärven kesäjuhlavieraat tervetulleiksi

Harjavallan kaupungilla on ilo toivottaa teidät, arvoisat juhlavieraat, lämpimästi tervetulleiksi viettämään Vpl. Pyhäjärven kesäjuhlaa tänne Kokemäenjoen rannatmaisemiin 15.7.2018.

Karjalaisuus on näkynyt vahvasti Harjavallan arjessa ja juhlassa jo vuodesta 1944 alkaen. Tuolloin rautatien varteen oli kipattu kasa koneita ja rakennusmateriaaleja, joista syntyi muutamassa kuukaudessa teollisuusalue männikkökanalalle. Pienestä maalaispitäjästä tuli teollisuuspaikkakunta maailmansodan myllerrysten seurauksena, kun kuparitehdas siirrettiin Imatralta Harjavaltaan. Samaan aikaan Harjavallan kunnan väkiluku kaksinkertaistui ja karjalaisen siirtoväen myötä myöhemmin kolminkertaistui.

Karjalaisten tulo paikkakunnalle on ollut jälkeensä arvioituna positiivinen tapahtuma ja sopeutuminen Harjavaltaan on sujunut yleensä hyvin. Harjavallan Karjalaiset ry on perustettu 18.2.1945 ja toimii nykyisin Harjavallan Karjalaseura ry -nimellä. Karjalaiset ovat osallistuneet alusta asti kunnalliseen ja seurakunnalliseen päätöksentekoon tuoden samalla oman lisänsä myös paikkakunnan yritys- ja yhdistyselämään. Tämä näkyy myönteisellä tavalla Harjavallassa yhä edelleenkin.

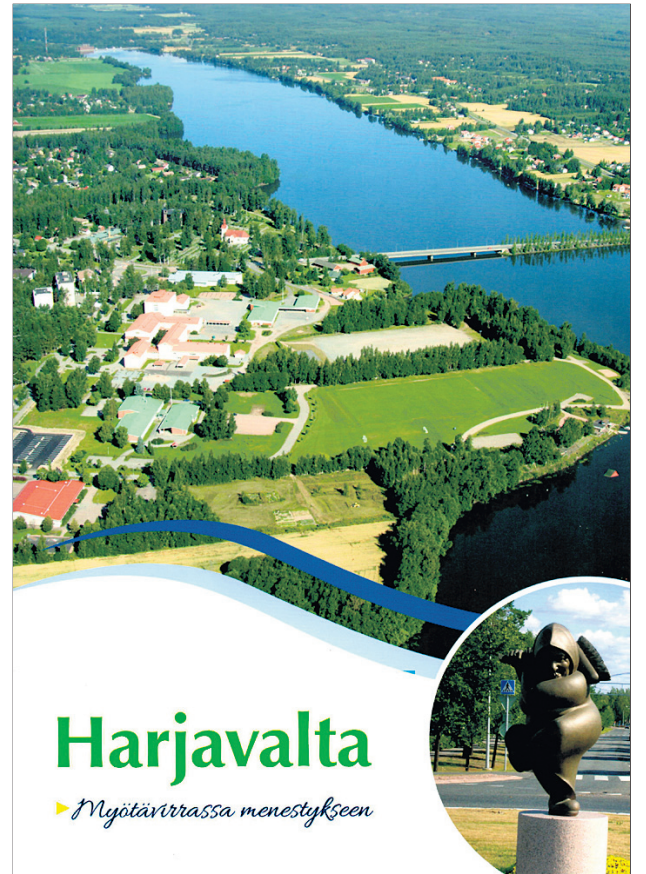
Tänään Harjavalta on noin 7 200 asukkaan kaunis, turvallinen ja juuri sopivan kokoinen satakuntalainen pienkaupunki, jossa on hyvät lähtökohdat elämälle. Suurteollisuus ja siihen liittyvät elinkeinot tarjoavat työpaikkoja sekä har-

javaltaisille että lähikuntien asukkaille. Harjavaltaiset arvostavat omaa kotikaupunkiaan. Täällä yhdistyvät edulliset elinkustannukset, laadukkaat palvelut, kaunis luonto, mukavat ihmiset, monipuoliset vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja logistinen sijainti mukavan lähellä suuria kaupunkeja.

Suurteollisuuspuisto ja muut alueen yritykset sykkivät elinvoimaa koko Satakuntaan. Työn ohessa tarvitaan myös virkistytymistä vehreässä luonnossa, kulttuurielämyksiä ja mahdollisuuksia kohdata kanssaihmiä. Harjavallassa väki lähtee hyvin liikkeelle eri tahojen järjestämiin tapahtumiin. Ehkä tässä näkyy juuri vilkkaisiin ja eläväisiin karjalaisiin liittyvä perinne ja perimä.

Kuvanveistäjä ja silhuetitaitelija **Emil Cedercreutz** näkyy paitsi hänen elämäntyöhönsä perustuvan museon alueella, myös eri puolille kaupunkia sijoitettuna patsaina. Muikasti myhäillen toivottaa Harjavaltaa -naisfiguuri myös teidät tervetulleeksi ensimmäisessä liikenneympyrässä 2-tieltä kaupunkiin saavuttaessa.

Lapsuuden maisemat jättävät lähtemättömän jäljen sieluumme. Veden äärelle syntynyt miellyttävä valkorunkoisten koivujen välistä pilkottava veden välke. Karjalan kunnalla puiden lehtimisen kokeneelle ovat tuttuja ja turvallisia lehtipuita myös toisaalla, vaikka eivät ne lapsuuden maismaa täysin voikaan korvata. Lapsuuden laulumaiden kaipuuta ja menettämisen haikeutta voi korvata koh-

Kaupunginjohtaja Hannu Kuusela. Kuva: Jussi Rakkolainen / Sydän-Satakunta.

taamalla hyväntuulisia ja toinen toistaan arvostavia kanssakulkijoita, joiden kanssa voi jakaa ilot ja surut. Toivo leppeitä kesätuulia ja auringonkiloa Vpl. Pyhäjär-

ven kesäjuhlavieraille heinäkuussa Harjavallassa!
HANNU KUUSELA
kaupunginjohtaja
Harjavalta

Kilpailukutsu Vpl. Pyhäjärven voimistelu- ja urheiluseura "Kaiun" muistoviestiin 2018

Aika ja paikka: Sunnuntaina 15.7.2018 klo 11.30-13.30, Honkalan urheilukenttä Yhdyskatu 5, 29200 Harjavalta.

Joukkueet, matka ja osuudet: Joukkueessa voi olla 3-5 osanottajaa. Rajoituksia iän tai sukupuolen suhteen ei ole. Viestin kokonaismatka on 1000 metriä ja vaihtopaikat ovat 200 m:n välein. Osuudet 200-600 m (joukkue päättää itse). Joukkueen kokoonpano, juoksujärjestys ja osuuspuutiedot annetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Ilmoittautuminen ja osallistumismaksu: Kirjallisesti ma 2.7.2018 mennessä mieluiten, yrjokaasalainen45(at)gmail.com tai Yrjö S.

Kaasalainen, Kallenkatu 10, 29200 Harjavalta, (viimeinen postileima 2.7.2018). Tiedustelut +358400626770

Osallistumismaksu on 25€/joukkue ja se maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä Harjavallan Karjalaseura ry:n tilille FI 1450370520100328 ja viitteen vaihtoehdoksi merkitään: Kaiun muistoviesti 2018.

Hallintoneuvoston kokous teki muutamia henkilömuutoksia ja kutsui uuden kunniajäsenen

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Sastamalassa 10.3.2018. Paikalla oli yhdeksän hallintoneuvoston varsinaista jäsentä, kolme varajäsentä, kunniajäsen **Yrjö S. Kaasalainen** sekä säätiön hallitus.

Kokouksessa hyväksyttiin mm. vuoden 2017 toimintakertomus, tilinpäätös ja vuosikertomus sekä alkaneen vuoden toimintasuunnitelma ja talousarvio. Vuoden 2017 vuosikertomukseen voi tutustua säätiön kotisivuilla.

Kokouksessa tehtiin myös sääntöjen mukaiset henkilövalinnat. Erovuoroisista hallintoneuvoston jäsenistä **Esko Pulakka**, **Yrjö Inkinen** (Tampere) sekä **Antti Kaikkonen** jatkat. **Raija Holma** tilalle hallintoneuvoston varsinaiseksi jäseneksi valittiin **Lea Jokinen** Ikaalisista.

Hallintoneuvoston varajäseniksi erovuoroisen **Risto Toivianen** ja varsinaiseksi jäseneksi siirtyneen **Lea Jokisen** tilalle valittiin **Satu Holma** Ikaalisista ja **Veijo Hyninen** Nokialta.

Esko Pulakka jatkaa edelleen hallintoneuvoston puheenjohtajana ja **Tuomo Hinkkanen** varapuheenjohtajana. Edellä mainittujen lisäksi hallintoneuvoston varsinaisia jäseniä ovat **Jari Kukko**, **Merja Luukkanen** sekä **Kalle Pakarinen**, ja varajäseniä **Silvo Kaasalainen**, **Kaisa-Liisa Korhonen**, **Jorma Pakarinen** ja **Mika Puranen**.

Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä olivat erovuorossa **Mauri Hauhia** ja hänen henkilökohtainen varajäsenensä **Yrjö Inkinen** (Huittinen) sekä **Markku Pärssinen** ja hänen varajäsenensä **Kari Äikäs**. Heidät kaikki valittiin uudelleen. Muut hallituksen jäsenet ovat **Tarja Kopalainen** ja **Pertti Hakanen** ja heidän varajäsenensä ovat **Sari Harjunmaa** ja **Jukka Pusa**.

Heti hallintoneuvoston kokouksen jälkeen pidettiin uuden hallituksen järjestäytymiskokous. Siinä valittiin **Pertti Hakanen** edelleen hallituksen puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi samoin edelleen **Mauri Hauhia**.

Juhani Forsberg, joka on ollut mukana säätiön toiminnassa kuudella vuosikymmenellä ja joka toimi säätiön hallinnossakin lähes 30 vuotta, kutsuttiin säätiön kunniajäseneksi.

Kokousväki yhteispotretissa. Kuvat: Yrjö Inkinen.

Hänen lisäksi aiemmin kutsuttuja säätiön kunniajäseniä ovat kunniapuheenjohtaja **Antero Pärssinen** ja kunniajäsenet **Salme Rintala**, **Reino Äikiä**, **Esko Pohjolainen** ja **Yrjö S. Kaasalainen**.

Raija Holma, joka on ollut ensin hallintoneuvoston varajäsenenä ja sitten varsinaisena jäsenenä yhteensä 15 vuotta, jätti nyt hallintoneuvostotyöskentelyn ja kiitti hyvästä yhteistyöstä luovuttamalla säätiölle tekemänsä lasiveistoksen.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö täyttää tänä vuonna 70 vuotta. Juhlavuosi huomioidaan säätiön toiminnassa eri tavoin. Mm. kesän Vpl. Pyhäjärvi-juhlien yhteydessä Harjavallassa säätiö tarjoaa juhlaväelle kakkukahvit ja huhtikuussa järjestetään juhlavuoden kunniaksi konsertti Sastamalassa. Siitä on ilmoitus toisaalla tässä lehdessä.

Hallintoneuvoston kokouksen yhteydessä myös paljettiin juhlavuoden kunniaksi pitkään säätiön toiminnassa mukana olleita tai muuten karjalaisuuden hyväksi työtä tehneitä henkilöitä Karjalan Liiton myöntämällä ansiomerkeillä.

Pronssisen ansiomerkin saivat **Mauri Hauhia** ja **Kari Äikäs** ja hopeisen ansiomerkin **Esko Pulakka**, **Tuomo Hinkkanen**, **Markku Pärssinen** ja **Kirsti Naskali**.

Karjalaisen siirtoväen muistomitalin saivat **Anna-Liisa Heikkilä** Nokialta ja **Esko Simonen** Helsingistä.

Tämän vuoden toimintasuunnitelman yhteydessä todettiin myös, että säätiön yhteyteen on muodostettu

uusi rahasto, Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan rahasto. Sen peruspääoman on lahjoittanut em. jakokunta. Rahastosta voidaan jakaa apura-

hoja pyhäjärveläistaisille auto- ja kuljetusalan sekä turvallisuusalan opiskelijoille.

KIRSTI NASKALI

Kunniajäseneksi kutsuttua **Juhani Forsbergia** kiittivät säätiön asiamies **Kirsti Naskali**, hallintoneuvoston pj. **Esko Pulakka** ja hallituksen pj. **Pertti Hakanen**.

Raija Holma luovutti säätiölle tekemänsä lasiveistoksen.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ilmoittaa haettavaksi vuoden 2018 apurahat

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ilmoittaa haettavaksi säätiön yhteydessä olevista rahastoista vuonna 2018 jaettavat apurahat.

Apuraha voidaan myöntää opiskelijalle, jonka sukujuuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä isän tai äidin puolelta. Hakemuksessa on mainittava esivanhemman tiedot (esim. nimi, syntymäaika, asuin- ja talo).

Apurahaa ei myönnetä peruskoululaisille, lukio- tai apurahan aiemmin saaneille.

Lisätietoja antaa **Juhani Forsberg**, puh. 050 5112 899.

Hakemuslomake on tulostettavissa säätiön kotisivulta kohdasta apurahat (vanha.karjalanliitto.fi/karjalan_liitto/jasenyhdistyssivut/vpl_pyhajarvi-saatio/apurahat).

Lomakkeen kaikki kohdat tulee täyttää. Lomakkeelle ei tarvitse yksilöidä, mistä rahastosta apuraha haetaan.

Allekirjoitettu hakemuslomake liitteineen tulee lähettää **30.4.2018 mennessä osoitteella:**

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus
c/o Juhani Forsberg
Ryytimäentie 19 A 8, 00320 HELSINKI

Uusi rahasto on perustettu

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr hyväksyi vuoden 2018 ensimmäisessä kokouksessaan säätiön yhteyteen perustettavan Montrua, Pöhlön ja Kalamaja jakokunnan rahaston perustamiskirjan ja rahaston varojen jakosuunnitelman:

1. Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunta on vuosikokouksessaan 2.7.2017 Raumalla päättänyt auto- ja kuljetusalan sekä turvallisuusalojen stipendirahaston perustamisesta ja 2000,00 euron alkupääoman myöntämisestä Vpl. Pyhäjärvi-Säätiölle.

2. Perustetaan Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan rahasto ja Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr avaa pankkitilin rahastoa varten.

3. Rahaston varat tulee Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr hallituksen sijoittaa siten, kuin säätiön omien varojen sijoittamisesta on määrätty.

4. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr hallitus voi harkintansa mukaan vuosittain käyttää rahastosta kertyviä tuottoja ja myös alkupääomaa pyhäjärveläistä syntyperää olevien auto- ja kuljetusalan sekä turvallisuusalojen opiskelijoiden apurahiin. Apurahan hakijan tulee omata vähintään toisen esivanhemman osalta pyhäjärveläiset sukujuuret. Tämä tulee käydä ilmi hakemuksesta mainitsemalla kuka sukulainen on ja milloin hän on syntynyt.

5. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr hallintoneuvoston hyväksyessä edellä mainitut säännöt rahaston säännöiksi se antaa samalla säätiön hallitukselle valtuudet tuoton ja pääoman käyttämisestä.

6. Jos Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr toiminta jostain syystä loppuu, tulee säätiön hallituksen erottaa tämän rahaston varat säätiön tileistä ja tulee rahaston jäljellä olevat varat luovuttaa Karjalan Liitto ry:lle Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunnan rahastoksi ja tulee sen alkuperäistä tarkoitusta mahdollisuuksien mukaan noudattaa.

Sastamalassa 15.1.2018
Montruan, Pöhlön ja Kalamajan jakokunta

Esko Pohjolainen
Jakokunnan kunniaisäntä
Pertti Pohjolainen
Jakokunnan isäntä
Yrjö S. Kaasalainen

Rakas äitimme, mummumme ja isomummumme

Else Katri Annikki VIRTANEN

o.s. Lappalainen

s. 7.3.1920 Vpl Pyhäjärvi
k. 20.2.2018 Pori

Rakkaudella muistaen
Esa perheineen
Pekka perheineen
Olli perheineen
sisar-Annika perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

*Ei kipua, ei vaivaa enään,
olet saapunut rannalle rauhan maan.
Muistoissa - vaikka nyt poissa,
tulet kanssamme kulkemaan.*

Rakkaamme on siunattu läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Aino Mirjam KANGASNIEMI

o.s.Käyhkö

s. 22.3.1920 Pyhäjärvi Vpl
k. 7.2.2018 Tampere

*Niin kaunis on hiljaisuus,
kauniimpaa on kaipa-
us.
Hetken kun muistoissa olla saa,
silmänisku on ikuisuus.*

Rakkaudella ja kiittollisuudella muistaen
Jalo

Hanna ja Esko
Heikki ja Kaisa
Anna ja Mikko
Sanna ja Olli
Minna ja Pasi
Meri
Iiris
sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.

Rakkaamme

Laura Annikki Suominen

o.s. Pulakka

s. 20.7.1923 Vpl Pyhäjärvi
k. 4.1.2018 Espoo

*Ristin anna kirkas olla,
kun saan jättää synnin maan.
Maasta tuskan ahdistuksen
taivaan rauhaan muuttaa saan.
Anna muistaa juuri silloin:
"Täytetty jo kaikki on."
Täytetyssä työssä yksin
rauha kuolemassa on.*

(Marja-Terttu Tolamo)

Kiittollisuudella ja lämmöllä muistaen
Kerttu-sisko perheineen
Muut sukulaiset ja ystävät

Lauraa oli 9.2.2018 Tapiolan kirkossa saattamassa
haudan lepoon laaja joukko sukulaisia ja ystäviä.
Lämmin kiitos osanotosta.

Kirkonsanoma

Todella

Sano, sano todella, lauloi-
vat Marjatta ja Martti jos-
kus kauan sitten. Laulussa
oli kysymys lemмен asi-
oista, joissa ei saisi mutki-
tella. On tarkoittaa on ja ei
on ei.

Rautatietorilla Helsingis-
sä oli pieni myyntikärky,
jossa tarjottiin hengellistä
kirjallisuutta. Kuljin kojun
ohi ja näin sen päällä ole-
van taulun ja tekstin: Mitä
raamattu todella kertoo.
Jäin miettimään sanaa "to-
della". Miksi ei yksinkertai-
sesti voitu sanoa, "mitä raa-
mattu kertoo". Tuoko "to-
della" mainokseen jonkun
lisäarvon?

Raamatun lukija voi sy-
ventyä tekstiin ja jäädä miet-
timään sitä. Ikään kuin py-
sähtyä sanan äärelle. Joskus
käytettiin sanontaa "jäädä
sanan alle". Tästä saattoi
olla kysymys. En kuiten-
kaan voinut välttää pienen
närkästyksen nousemista
mieleeni. Haluttinko kyl-
tissä kuitenkin sanoa, että
täällä asuu varsinainen to-

tuus. Muut toimivat likiar-
voilla.

Nykyisessä Sanan kuuli-
jan roolissa olen huomannut,
että hengellinen kielen-
käyttö on aika yleisesti miel-
tynyt sanaan "todella". Ru-
kouksessa voidaan pyytää,
että Jumala siunaisi meitä.
Miksi täytyisi pyytää, että
Jumala todella siunaisi mei-
tä. Emmehän yleensäkin
aseta Jumalalle ehtoja tai
vaatimuksia määrästä tai
laadusta. Hän antaa vii-
saudessaan kaiken, mikä on
meille hyväksi ja tarpeen.
Hän voi antaa myös enem-
män kuin mitä pyysimme.

Totuuden etsiminen on
kristitylle hyväksi ja tarpeel-
lista. Etsijä jää kuitenkin
etsijäksi, hänestä ei voi tulla
totuuden omistajaa. Eri ta-
voilla ajattelevat kristityt
ovat tässä suhteessa samas-
sa asemassa. Olen mieltynyt
ajatukseen, että erilaiset
löydöt voitaisiin asettaa ta-
savertaisesti rinnakkain.
Huomiota ei kiinnitettäisi
vain erilaisiin ajattelutapoi-

hin, vaan myös yhteisiin
löytöihin. Silloin ei kukaan
yrittämällä omistaa totuut-
ta voisi sulkea toisia pois.
Näin päästäisiin kysymään,
miten erilaisuuksien kanssa
eletään. Tässä ajatuksessa
on kyllä ihanteellisuutta, sen
tiedän. Kirkon historia kui-
tenkin osoittaa, että olem-
me hyviä tekemään pesä-
eroja ja huonoja lyömään
veljen kättä.

Paratiisissa käärme kysyi
naiselta: Onko Jumala to-
dellakin sanonut. Tästä al-
koi totuuden metsästys,
aseina olivat epäily, ky-
seenalaistaminen ja kilpailu.
Kaikki nämä ovat sinänsä
hyviä ja tarpeellisia asioita.
Metsästys tuo ruokaa, epäi-
ly ja kyseenalaistaminen
ovat tieteellisen tutkimisen
eräitä kulmakiviä.

Kristilliseen uskoon kuu-
luvan totuuden tavoittami-
seen ne eivät näytä riittä-
vän. Metsästäjä alistaa, hän
luopuu etsijän roolista. Sil-
loin totuus pakenee. Joltain
muulta pohjalta suhde to-

tuuteen on rakennettava.

Kristityille totuus lopul-
ta on henkilö. Hän on
Vapahtajamme Jeesus
Kristus. Hän sanoi: Minä
olen totuus (Joh. 14,6).

Totuuden lähteillä olem-
me yhteydessä Vapahta-
jaamme Jeesukseen Kris-
tukseen. Tämä yhteys syn-
tyy Pyhän kasteen ja us-
kon kautta. Meitä, jotka
kadotamme näköaloja ja
käännämme selkiämme,
uudistaa evankeliumin ilo-
sanoma. Se on lupaus syn-
tien anteeksi saamisesta.
Näin me olemme totuu-
den käytössä, eikä päin-
vastoin.

Totuuden kanssa vael-
lettaessa on hyvä aika
ajoin kysyä: Mitä on to-
tuus (Joh. 18,38). Etsi-
mällä löydetään ja lopulli-
set totuudet ovat vielä
edessäpäin.

HEIKKI
PAUKKUNEN

Muistokirjoituksia

In memoriam Tuomas Lähde

Sinä synnyit Urjalassa 10.07.
1938 maalaistalon pojaksi.
Olit nuorin lapsista. Kas-
voit ja vartuit komeaksi
nuorukaiseksi ja harrastit
urheilua. Kuulantyöntö oli
rakas harrastus ja pärjäsit-
kin siinä melko hyvin.

Et erikoisemmin viihty-
nyt maamiehenä ja niin sit-
ten anoit VR:n konepajalle
Hyvinkäälle veturinlämmi-
täläoppilaksiksi. Pärjäsit ko-
keissa hyvin ja pääsit kou-
luun sisään. Moni poika
joutui jättämään haaveilut
koulusta ja lähtemään ko-
tiin.

Niin sinusta sitten aika-
naan tuli veturinkuljettaja.
Työsi hoidit hyvin ja sait
sitten 55-vuotiaana eläk-
keelle jäädessä Suomen Val-
koisen Ruusun ensimmäi-
sen luokan mitalin Kulta-
ristein. Voi pojat, kyllä se
herätti kateutta muissa, kun
sinä vuonna ei kukaan toi-
nen saanut tuollaista merk-
kiä.

Aikanaan avioiduit Kyl-
mäkoskelta olevan **Kerttu**
Sintosen kanssa ja saitte
kaksi poikaa, **Jorman** ja
Markon.

Sinä olit tosiaan komea
mies ja sinua kysyttiin tv-
mainokseen, jossa esittelit
Harrison-hattuja ja parta-
vettä silloisen Miss Suo-
men kanssa. Tämäkin aihe-
utti kateutta, kun muut nä-
kivät sinut television mai-
noksessa.

Ostitte Pirkkalasta oma-
kotitalon, mutta jäit kohta
leskeksi, kun vaimosi kuoli

1989. Sinä olet ollut aina
sellainen kantava voima, eli
pidit ystävästäsi kiinni. Ve-
turinkuljettaja **Reino Tam-
misuo** Savonlinnasta oli
juuri sellainen ystävä. Nyt
kun sinulla oli aikaa, niin
vapaapäivinäsi lähdit Tam-
pereelta Savonlinnaan.

Minä **Laila Innanen** olin
jäänyt leskeksi samana
vuonna syksyllä 1989. Ta-
pasin sinut ensi kertaa Tam-
misoiden luona. Olimme
Eeva Tammisuon kanssa
työtovereita. Ihastuimme
toisiimme, karjalaistyttö ja
hämäläispoika. Olit hur-
maava kaveri ja seuraihmi-
nen enkä voinut vastustaa
sinua. Kerroit, että olet suo-
rittanut kaikki Pirkan kier-
rokset, hiihdon, soudut ja
hölkätk, niistä on sinulla kun-
niakirjat tallessa.

Minä olin työelämässä
Muodin Kärjessä Savon-
linnassa ja minulla oli hel-
mikuussa viikon loma. Olin
tilannut matkan Espanjaan
ystävättäreni luokse. Pois
tullessa lento oli aamuyöllä
ja olin sitten varhain aa-
mulla Helsingin rautatiease-
malla. Yhtäkkiä huomasin,
että sinä Tuomas tulit mi-
nua vastaan Tampereelta.
Voi sitä iloa ja riemua, kun
tavattiin. Näin alkoi seu-
rustelumme, vaikka asuit-
kin Tampereella ja minä
Savonlinnassa. Junat kulki-
vat kuitenkin tuolla välillä
ja tulit aina vapaalla luokse-
ni Savonlinnaan.

Minä olin saanut perin-
nönjaossa kahden hehtaa-

rin saaren Saimaan Pihlaja-
vedeltä, jossa meillä oli ke-
sähuvila ynnä muut raken-
nukset pyöreästä hirrestä.

Siellä vietimme kesä, kun
olit päässyt eläkkeelle 55-
vuotiaana. Rakensit länsi-
pään huvimajan, josta nä-
kyi ilta-aurinko.

Näin päätimme muuttaa
Tampereelle talveksi ja ke-

sät vietimme Saimaalla.

Yhteiseloamme kesti 27
vuotta. Nyt olen jäänyt
taas leskeksi. Kaipa-
an sinua, ikävöin sinua. Kiitos
yhteisistä vuosista, kiitos
rakkaudestasi Tuomas!

Ihania muistoja on pal-
jon. Puolisosi

LAILA INNANEN

KERRO

PERHEUUTISET

Pyhäjärvi-lehdessä. Julkaisemme joka
numerossa tietoja perhetapahtumista.
Muistathan kysyä asianosaisilta
luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

SUVANNON SEUTU 1917-1921

elämää ja ihmiskohtaloita

Elämää ja ihmiskohtaloita
vuosilta 1917-1921

Tilaukset
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö ja
Vpl. Pyhäjärvi-seura

Muistokirjoituksia

Else Virtasen muistolle

Else Katri Annikki Virtanen o.s. **Lappalainen** syntyi Vpl Pyhäjärven Vernitsan kylässä 7.3.1920.

Elsen vanhemmat olivat **Maria** o.s. **Riikonen** Riiskasta ja **Aapro Lappalainen** Vernitsalta. Else syntyi kahdeksanlapsisen perheen toiseksi vanhimpana. Lapset ikäjärjestyksessä **Keijo**, **Else**, **Viljo**, **Lauri**, **Tuulikki**, **Maija**, **Annika** ja **Matti**. Sisarusista on elossa 85-vuotias **Annika Packalen**.

Else oli sitä ikäluokkaa, jonka nuoruuteen kuului sota, niin talvi- kuin jatkosota. Elsen veljet Keijo, Viljo ja Lauri olivat rintamalla ja Else toimi lottana Käkisalmen rannikkotyöstön puhelinkeskuksessa. Hän kuului Sortanlahden Lottayhdistykseen, niin kuin monet Lappalaisen suvun tytöt ja ystävät Vernitsalta.

Elsen elämäntarina

Else toimi Sortanlahden Osuuskaupassa myyjänä, myöhemmin Vernitsan sivumyymälän myymälänhoitajana.

Erään kerran hän huomioi, että kaupan tavaroista on pulaa ja täydennystä täytyisi hakea Salitsarannan Osuuskaupasta. Matkaa sinne oli noin seitsemän kilometriä. Elsen sukulaisesta **Juho Lappalainen** sattui tulemaan hevosellaan kauppaan. Else valitti sedälle, ”millä ihmeellä minä saan ne tavarat Salitsanrannalta?”.

Setä ehdotti, että käy hakemassa hänen hevosella, tavarat mahtuvat hyvin rekeen. Else ei ollut oikein tottunut hevosiin, mutta setä vakuutti, että Lempi Maria on rauhallinen hevonen.

Se olikin kohtalokas matka. Else lähti, sai tavarat Salitsanrannalta ja lähti paluumatkalle. Kesken paluumatkan hevosen rinnustin aukesi ja siinä olikin vaikeuksia ja iltakin jo alkoi hämärtää. Tiellä kulki sotilas polkupyörällä. Elseä vähän pelotti ja hän ajatteli, ”olkoon vaikka desantti, mutta apua kyllä pyydän”. Sotilas pysähtyi ja satoi tottuneesti rinnustimen kiinni. Else huokasi helpotuksesta ja hän lupasi palkaksi tupakka-askin kaupasta.

Sotilas tuli hakemaan tupakka-askia jo seuraavana päivänä ja esitteli itsensä, **Aulis Virtanen** Kiikoisista. Else ihmetteli, missä ihmeessä on Kiikoinen? Aulista nauratti. ”Se on kuule kaukana lännessä.”

Aulis toimi Sortanlahden Laivastotukikohdan ambulanssikuljettajana. Ja niinhän siinä kävi, että Aulikselle tuli usein asioita kauppaan. Nuoret ihastui-

Else ja Aulis Virtanen Elsen 80-vuotispäivänä Porissa vuonna 2000.

vat, aloittivat seurustelun ja seurustelu jatkui, vaikka Else muutti Viipuriin. Nuoret kihlautuivat ja häät sovittiin pidettäväksi juhannuksena 1944. Kauniit hääkutsut lähetettiin ajoissa sukulaisille. Sitä juhannusta ei tullut.

Naapurimaamme Neuvostoliitto aloitti kesäkuussa 1944 massiivisen suurhyökkäyksen, jonka veroista ei koskaan aikaisemmin oltu koettu Suomen rajoilla eikä missään muuallakaan koko Pohjolassa. Neuvostoliitto päätti nyt lopullisesti saattaa Suomen Baltian tavoin venäläisten halltuun.

Elsen ja Auloksen häät tietenkin peruuntuivat. Morsiuspukukin meni Lappalaisten tavaroiden myötä Pohjanmaalle ja viimein puku ja muut tarvikkeet löytyivät Korpilahden postista.

Suurimman myllerryksen jälkeen Aulis pääsi sodasta lomalle. Hän etsi Elsen käsiinsä ja heidät vihittiin heinäkuussa Kiikassa. Elsellä hääpukuna lottapuku ja Auliksella sotilasasu.

Sota päättyi syyskuussa 1944 ja Aulis palasi rintamalta. Ensimmäinen yhteinen koti perustettiin Kiikkaan. Elsen evakkous sai päätöksensä.

Raivoisan hyökkäyssodan jälkeen rauha tuntui käsin kosketeltavan hyvältä. Ei ollut korvia räjäyttävää tykkitulta, ei kovia komentosanoja, pakoa ja suunnatonta pelkoa. Oli uusien tuntemuksien aika. Miten hyvältä tuntui olla rakastunut. Puhua kauniita lauseita pehmeästi ja kaikkien vaikeuksien jälkeen rakentaa toiveikkaina yhteistä tulevaisuutta

Elämä yrittäjinä

Else perusti tekstiililiikkeen Vammalaan ja Auliksella oli oma tie- ja maanrakennusyritys Kiikassa.

Perheeseen syntyi kolme poikaa **Esa**, **Pekka** ja **Olli**. Elämä Kiikassa oli kiireistä aikaa. Lapset pieniä ja työelämä vaati kohtuuttoman

paljon. Eteenpäin kuitenkin mentiin. Elsellä on kaunis lauluääni ja ainoa harastus, johon häneltä liikeri aikaa, oli kirkkokuoro.

Kiikasta Virtaset muuttivat Poriin, jossa asuivat yli 40 vuotta. Siellä oli heillä oma Virtasen Elintarvike-liike. Sotarintaman myrskyssä solmittu avioliitto kesti 60 vuotta. Väsänyt sotaveteraani, Aulis-puoliso nukkui pois 86-vuotiaana 2004.

Else oli luonteeltaan peruspositiivinen. Liike-elämässä hän palvelualttiina huomioi asiakkaat todella ystävällisesti. Monista asiakkaista tulikin aikoinaan hyviä ystäviä. Sisaruksille Else on ollut turvallinen isosisko, joka jaksoi aina lohduttaa ja tukea niin Maijaa kuin Tuulikikka heidän vaikeiden sairauksien aikana.

Else osasi olla kiitollinen elämästään. Hän ei itse uskonut, että hän koskaan eläisi näin vanhaksi. Hän totesi usein: ”Minä olen elänyt pitkän ja hyvän elämän. Totta kai niitä vastoin käymisiäkin on ollut, mutta niistä on päästy yli.

Minulla on äärettömän hyvät pojat, jotka ovat aina auttaneet. Omakotitalon ylläpito alkoi viime vuosina tuntua raskaalta, vaikka Olli autteli ja kävi joka päivä luonani. Sain myytyä taloni ja samalla siirryin Porin Diakonissalaitoksen itsellisen asumisen kaksioon. Täällä on turvallista. Saan heti apua vuorokaudesta riippumatta, joten mikäs tässä on elellessä”, kertoi Else tyytyväisenä 95-vuotispäivänään 2015.

Lappalaisen sukumme vanhimpana Else Virtanen nukkui lyhyen sairauden myötä pois 20.2.2018.

Kiitos elämälle ilosta, kiitos Else Virtasen kaltaisista lähimmäisistä.

SALME RINTALA

Hankala paluu kotiin Karjalaan

Oli vuoden 1942 maaliskuu. Olin silloin 14-vuotias ja töissä myyjänä **Martti Hautalan** kaupassa Tuurin asemalla samassa paikassa, johon perheemme talvisodan alkaessa sijoitettiin.

Sodan jälkeen oli tehty rauha ja jatkosodassa oli vallattu Karjala takaisin edellisen vuoden syksyllä. Nyt viranomaiset sallivat karjalaisten muuttamisen omille kotikonnuilleen. Muistelen tässä nyt noin 76 vuoden takaisia tapahtumia.

Muu osa meidän perheestämme asui Laviassa Riuttalan kylässä maanviljelijä **Korpelan** omistamassa talossa, Ihakassa, joka sijaitti maantieltä noin 400 metrin päässä. Meillä oli muutama lehmä ja kaksi vuotiaan hevosen ostimme ennen lähtöä. Olosuhteet Ihakassa olivat varsin vaatimattomia. Lehmille haettiin juomavettä pellon ojasista olevasta kuopasta. Heinistä oli kova pula. Sokeria sai kortilla vain 250 g kuu-kaudessa henkeä kohti. Sil- länkin vaihdettiin talon isännältä ruisolkia lehmien syötäväksi. Lehmille syötettiin myös paaleittain ostettua selluloosaa, joka oli pieniä valkoisia paperinpalasia. Talossa ei ollut sähköä. Talon sisällä valaisimena oli karbidilamppu.

Perhe päätti lähteä maaliskuussa kotiin Pyhäjärvelle ja minun piti tulla Tuurista pois ja lähteä mukaan. Laviassa lunta oli maassa 30-40 cm. Kuorma-autolla piti päästä pihaan hake- maan tavarat ja eläimet. Isä joutui tekemään suuren työn, kun hän lapiolla avasi lumeen urat auton pyöriä varten. Lähtöasema oli Pori, jonne siis tavarat ja eläimet kuljetettiin kuorma-autolla junaan lastaamista varten.

Porissa oli kevät jo aika pitkällä ja kaduilla oli paikoitellen paljon vettä. Sitä oli tullut myös sen talon kellariin, jossa olin yhden yön. Sangolla sitä kannettiin kadulle. Junalla siis lähdettiin Porista kohti Karjalaa ja Pyhäjärveä.

Karjalassa oli tilanne sellainen, että venäläiset olivat lähtiessään rikkoneet rautatien. Kiskot oli irrotettu pölkkyistä ja väännetty käärmemäisen muotoisiksi. Rata oli kunnostettu vasta Käkisalmeen saakka, jonne mekin jäimme. Tiet olivat lumisia ja jäisiä. Nyt ei ollut autokuljetusta, vaan hevosen kyytiin lastattiin tavaroita ja lehmien kanssa kuljettiin kävellen noin 30 km matka Käkisalmeista Pyhäjärven Konnitsan Äijön- niemeen. Käkisalmen esikauptungit olivat lohdutonta katsottavaa. Siellä oli ainoastaan pystyssä olevia savupiippuja toinen toisensa jälkeen. Talot oli siis poltettu.

Kotimme rakennukset olivat kuitenkin ehjiä. Mummon perhe eli **Anni** ja

Perheemme toukokuussa 1939 kotimme edustalla.

Martti Äijö olivat tulleet Äijönniemeen jo ennen meitä. Heidän talonsa oli vedetty Niinkorven metsästä kokonaisena Äijön- niemen keskelle ja rikottu pahasti. Siinä ei voinut asua. Siksi mummon perhe oli asettunut asumaan meille ja he olivat laittaneet huoneet asuttavaan kuntoon. Me siis saimme tulla lämpimään ja puhtaaseen kotiin.

Venäläiset olivat viljelleet maitamme. He lienevät käyttäneet suuria koneita, kun ojat oli kynnety kiinni. Talossamme oli ilmeisesti asunut perhe, johon oli varmaankin kuulunut yli 10-vuotias poika, kun talomme alle oli piilotettu oma- tekoinen tussari.

Vaikka sota ei ollutkaan aiheuttanut tuhoa kotiseudullamme, niin sotaväkeä lienee kyllä liikkunut. Met- sistä löytyi paljon kenttä- johtoa, aseita, käsikranaatteja ja erilaisia ammuksia. Ne kiinnostivat poikia ja aiheuttivat myös vaaratilanteita. Esimerkiksi oman veljeni henki säästyi sillä, että lumen alta paljastuneen var- sikäsikranaatin kastuneesta syytyslangasta paloi vain puolikas.

Ruoan kanssa oli ongelmia. Venäläisiltä oli jäänyt aitan laarit täyteen viljaa, mutta kaikki lähialueen myllyt oli rikottu, joten niitä ei voinut jauhatta. Mekin teimme leipäjauhoja kahvimyllyllä. Naapurissa oli ennen talvisotaa käsin toimivat myllynkivet, mutta ne eivät olleet paikallaan. Kun lumi sulii, niin ne löytyivät lähimetsästä.

Naapurilta olivat perunat jääneet maahan. Kun lumi ja maa sulivat, niin niitä kaivettiin syötäväksi.

Kiimajärvessä oli kyllä paljon kaloja, mutta ei yhtään kalanpyydystä eikä venettä ollut saatavilla. Sitten huomattiin, että veneisiin oli laitettu kiviä, jätetty naka auki ja työnnetty hukku- maan järvelle. Kun tuli hau- enkutu, niin minä pyydys- tin matalaan veteen tulleita haukia lyömällä niitä pit- källä puulla tainnoksiin ja sitten heittelin maalle. Kun

lahnankutu alkoi, niin ka- loja oli paljon Särkiluo- don ja Hassiluodon väli- sessä lahdessa. Silloin mi- nulla oli jo järven pohjasta nostettu vene, mutta ei mi- tään kalanpyydyksiä. Sain kuitenkin naapurista lainak- si atraimen ja sillä sain muutamia lahnoja.

Olihan muustakin puu- tetta. Minulla kengät olivat yksi sellainen kohde. Ku- misaappaat menivät poh- jasta rikki. Löysin vanhaa polkupyörän päällyskumia ja tein siitä uudet pohjat saappaisiin. Kiinnitin uu- det pohjat entisiin haara- niiteillä. Myöhemmin sain uudet kumisaappaat te- ret, joihin suutari kiinnitti vanhat nahkavarret. Olin saanut Pohjanmaalta hiih- tokengät. Niidenkin poh- jat menivät rikki eikä uutta pohjanahkaa saanut. Löy- sin kuitenkin vanhat huo- patossut, joiden varret oli- vat ehjät. Tein näistä var- sista pohjat hiihtokenkiini ja sainkin todella hyvät hiih- tokengät, jotka olivat läm- pimät ja sopivat hyvin suk- sien siteisiin.

Venäläiset olivat muut- taneet meidän ja **Matti Äijön** yhteisen riihen pa- jaksi ja tuoneet kaluston noin kahden kilometrin päästä **Yrjö Kuisman** pa- jasta. Yrjö ei vienyt kalus- toa pois ja niin meidän entinen riihi toimi nyt pa- jana, jolla oli käyttöä aika paljon. Ahjoon tarvittavia hiihiä ei saanut ostaa. Tei- me niitä naapurin **Toivon** kanssa keräämällä tervas- kantoja, joista poltimme tervaa veneitä varten ja saimme samalla pajaan hii- liä.

Saimme sitten runsaan kahden vuoden aikana han- kituksi lähes riittävästi tar- peellisia tavaroita ja asu- minen vakiintui kotona Karjalassa. Siinä samalla voimistui tunne, ettei tääl- tä enää tarvitse milloin- kaan lähteä pois. Vuoden 1944 kesäkuussa tapahtui äkkiä käänne päinvastai- seen suuntaan.

ENSIO NÄRIÄINEN

Kyläkierrros, osa II b: Orolan kylä

Kyläkierrrossarjan edelliset osat on julkaistu lehdistä 10/2017 ja 1/2018.

Orolan kylän alue ulottui alkujaan koko niemen halki, kirkko ja pappilan maat erotettiin Orolasta 1600-luvun alkupuolella. Joissakin lähteissä on mainittu myös nimi Sepänkylä. Virallisissa dokumenteissa ei tuota nimeä ole käytetty, mutta luultavasti kylän asukkaista joku on seppä ollut.

Nokelainen vai **Päiväläinen**, kumpi oli ensin Orolassa? Kysymykseen oikea vastaus on Päiväläinen, kuitenkin varhaisin kylään kirjattu henkilö oli **Matti Kuoppa** vuonna 1617, tämä suku oli paikalla vielä vuonna 1651, mutta ei enää seuraavassa veroluettelossa v. 1683. Heikki Päiväläisestä on havaintoja Kutkuassa eli Gaddilassa jo vuonna 1631, josta siirtyi Orolan kirjoihin vuonna 1646.

Vuonna 1683 Kuopan sukua ei enää ollut, tilalle oli tullut Heikki Nokelainen. Vuoden 1712 veroluettelossa olivat:

- luterilainen **Jugan Genrikov** 50 (Nokelainen), hänellä vaimo **Perehta Hristeleva** 40, kaksi poikaa **Pedor** 30, **Geika** 10 ja naimaton tytär **Perehta** 4. Hänellä myös kaksi veljeä **Marka** 25 ja **Pedor** 20.

- luterilainen **Geika Geikiev** 20 (Päiväläinen), hänellä kaksi veljeä **Jugan** 18 ja **Jurka** 15.

Tilan rakennukset ja puutarhat desjatiina, viljelyksessä keskinkertaista maata 40 desjatiinaa, kesannolla 37,5 desjatiinaa, kasvavaa metsää 60 desjatiinaa, kaikkea 137,5 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 73 1/3 tsetverttiä peltoa ja kaksi muuta vuoroviljelyssä, heinäniittyä 10 desjatiinaa. Tämän kylän lähistölle on mahdollista asuttaa 6 talonpojan tilaa.

1700-luvun henkikirjoissa on edelleen vain näitä kahta sukua. Vuonna 1727 molemmat kylvävät peltoon 2 tynnyriä ja 8 kappaletta sekä kaskeen tynnyrilisen. Nokelaisen käytössä oli vielä Pattoisissa sijaitseva Hallikan autiotila yhdessä Lahnavalkamalla asuvan **Pöystin** kanssa. Myöhemmin Päiväläiset saivat lisämaikseen Salitsanrannasta autiotilan tiluksia.

Kuriositeettina voisi mainita vuoden 1780 verokirjasta, että Nokelaisia oli 11 verotettavaa miestä: yhdessä verotalossa **Johan Nokelainen** + sedän **Johan**, **Tuomas**, veli **Antti**, toisessa talossa **Adam Nokelainen** + veljen **Adam**, **Adam**, sedän **Adam** ja kolmannessa **Markus Nokelainen** + veli **Heikki**, **Markus**, sisar

Valborg. Päiväläisiä oli yhdeksän: **Johan Päiväläinen** + veljen **Johan**, **Jöran**, **Petter**, sedän **Jöran**, **Johan**, veli **Antti**, **Johan**, **Jöran**.

Larjava ja Kutkua eli Gaddila

Larjava ilmestyy henkikirjaan ensimmäisen kerran vuonna 1631, samoin Kutkua, Orolan ja Larjavan välissä ollut asuinpaikka.

Larjavassa asukkaana oli **Hans Hiiri** ja Kutkuassa **Heikki Päiväläinen**. Päiväläisen muutettua Orolaan, tilalle tuli **Matti Hiiri** vuonna 1645. Vuonna 1683 oli kylissä edelleen Hiiriä, **Tuomas** oli Larjavassa ja **Erik** ja **Jöran** Kutkuassa.

Larjavaan oli tullut uusi tilallinen **Kaupi Virolainen**, jota ei enää vuoden 1687 jälkeen kylässä ole. Vuonna 1696 kylissä tilallisina oli vain Hiiriä ja populeina mm. **Olli Sontikka**, **Johan Passi** ja **Jonas Räihä**. Larjava autioituu vuonna 1699. Kutkuan eli uudella nimellä Gaddilan asukkaat vaihtuvat myös ja vuonna 1712 paikalla on **Antti Tihveräinen**.

Gaddilassa luterilainen **Antti Tigverev** 30, hänellä vaimo **Anna Indrikova** 35, poika **Geika** ½ vuotta.

Tilan rakennukset ja puutarhat puoli desjatiinaa viljelyksessä keskinkertaista maata 5,5 desjatiinaa, kesannolla 10 desjatiinaa, kasvavaa metsää 20 desjatiinaa, kaikkiaan 35,5 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 18 2/3 tsetverttiä pellossa ja kaksi muuta vuoroviljelyssä. Heinäniittyä, pellontakaista aluetta ja jomenvartta 3 desjatiinaa. Tämän kylän lähistölle on mahdollista asuttaa kolme talonpojan tilaa.

Vuonna 1724 Larjava on edelleen tyhjä, mutta vuonna 1727 on saatu uudisasukkaat **Jöran Pählin Kuisma** sekä **Antti Matin Inkinen**. Nämä suvut eivät pysyneet kauan, Kuisma mainitaan viimeisen kerran vuonna 1735 ja Inkinen vuonna 1739.

Larjavaan saapuu vuonna 1741 **Juho Hinkkanen** ja vuonna 1780 sukua on kolme haaraa: **Lauri Hinkkanen** (+ veljet **Matti**, **Johan**), **Erik Hinkkanen** sekä **Johan Hinkkanen** (+ veli **Tuomas**). Hinkkasen tilaosuus oli 9/16 aateria.

Kappalaisen 1600-luvun autioitunut puustelli näytti tulleen myös uuteen käyttöön, kun lukkar **Johan Karkiaisen** muuttaa sinne vuonna 1736. Tämä tilan koko oli 3/16 aateria ja sijaitsi myöhempien karttojen Toivola-nimisessä paikassa Mahoisten ja Larjavan välissä.

Vuoden 1740 paikkeilla mainitaan kaksi torpparia, **Heikki Seppänen** ja **Mat-**

ti Susi. Kun Karkiaiset poistuivat 1800-luvun alkupuolella, oli tila lähinnä vuokratyössä, mm. jätivouti **Johan Liljeblad** ja nimismies **Edvard Forss** asuivat siellä.

Gaddilassa oli vuonna 1724 jälleen uusi tilallinen, **Jöran Petterin Pakarinen** ja asukkaana **Antti Veitikka**. Vuonna 1755 tuli **Jöran Ihalainen** erään Pakarisen lesken puolisoksi, Ihalaisten suku ei kuitenkaan jatkanut. Pakaristen suvulla asuinpaikka oli 1800-luvun alkuun asti, tällöin se autioitui kokonaan. Gaddila ei ole sama paikka kuin myöhemmin tunnettu Katila, joka oli Pyhäkylän osa.

Lahnavalkama [derevnja Lognovalkova na ozere Pjugijari usadboju stoit v raznyh mestah] ja siellä:

- luterilainen **Jurja Juganov** (Jöran Juhon) 70 hänellä vaimo **Varpa Vangasova** 40 ja poika **Geika** (Heikki) 15 ja naimaton tytär **Katerina** 16

- **Jugan Ganikov** 40 (Johan Hännikäinen?) hänellä vaimo **Marja Laskieva** 40 ja kaksi naimatonta tytärtä **Enna** 10 ja **Varpa** 1
- **Jurja Juganov** (Jöran Juhon) 25 leski hänellä poika

- **Mattij Mushkanov** (Matti Musakka) 30 hänellä vaimo **Marja Jureva** 30 ja naimaton tytär **Anni** ½ Matilla myös otolapsi **Pentei Jurev** (Bengt Jöranin) 60

- **Andrus Simov** 50 (Antti Simon Pöysti) hänellä vaimo **Marja Perteleva** 30 ja poika **Jugan** 1, hänellä myös leski (?) **Marja Martieva** 45

- **Pentei Juganov** 40 (Bengt Juhon Tihverä) hänellä vaimo **Anni Kudieva** 45 ja myös naimaton tyttö **Kerta** 2
- **Jakka Geikiev** (Jaakko Heikin) 40 vaimo **Karina Jurjeva** 30 naimaton tytär **Marja** ½

Viljelyksessä keskinkertaista maata 50 desjatiinaa, kesannolla 70,5 desjatiinaa, kasvavaa metsää 76,5 desjatiinaa, kaikkiaan 133,5 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 71 tsetverttiä pellossa ja kaksi muuta vuoroviljelyssä. Heinäniittyä Pyhäjärven rannalla ja peltojen takana 25 desjatiinaa.

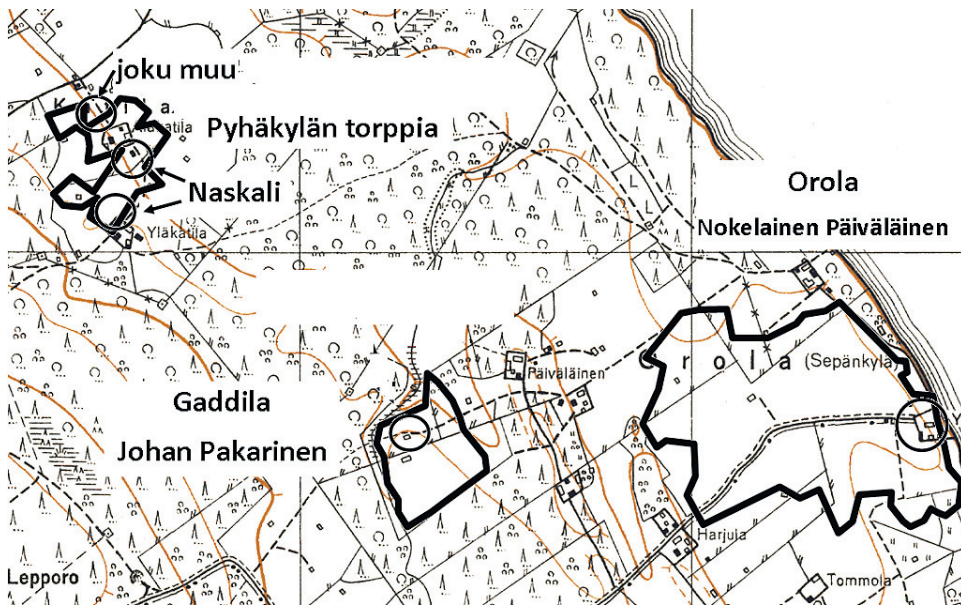
Pattoinen

Rotjanlahti [derevnja Rokila na ozere Pjugojari usadboju stoit v trehmestah] ja **Kelja** ja siellä kolme luterilaisen tilaa:

- luterilainen **Samui Lapolov** 30 (Lappalainen) vaimo **Mari Voiholova** 20

- leski **Varba Baerova**, **Matti Panteleevin** vaimo, 25 (Pampain?), hänellä poika **Tomas** 12

- luterilainen **Mattij Angiev** 30 (Nolo) hänellä vai-

mo **Ellja Partieva** 15.

Viljelyksessä huonoa maata 44 desjatiinaa, kesannolla 5 desjatiinaa ja kasvavaa metsää 66 2/3 desjatiinaa, yhteensä 36 2/3 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 60 1/3 tsetverttiä pellossa ja kaksi muuta vuoroviljelyssä. Tilojen rakennuksia ja puutarhoja puolitoista desjatiinaa. Heinäniittyä peltojen takana ja puskissa 5 desjatiinaa. Tämän kylän lähistölle on mahdollista asuttaa 12 talonpojan tilaa.

Pattoisissa asui 1710-luvulla **Savolaisen** sukua, tilapäisesti poissa paikalta. **Tuomas Savolainen** mainitaan Käkisalmen kirkonkirjassa venäläisten kuoliaksi lyömäksi. Keljaa ei vuonna 1712 ole eritelty.

Salitsanranta [derevnja Zaitsharanda na ozere Pjugiari usadboju stoit v trehmestah] (kolmessa ryhmässä) ja siellä 4 luterilaisten tilaa:

- luterilainen **Lavrij Javinov** 30 (Tontti) vaimo **Karina Martieva** 30 poika **Tomas** 15 hänellä myös veljenpoika **Lavrij Geikiev** 20 hänellä vaimo **Liza**

Javinova 20

- leski **Pirja Eikava**, **Geika Naskilin** vaimo, 70 (Naskali) ei lapsia

- luterilainen **Jugan Mattiev** 40 (Partanen) vaimo **Karina Geikova** 30 poika **Adam** 3

- leski **Varba Mattieva**, **Kardis Mattievin** vaimo, 70 (Paajanen?) hänellä kaksi poikaa **Mattij** 40 hänellä vaimo **Koiza Mondueva** 40 poika **Sibrei** 34

Tilojen rakennuksia puolitoista desjatiinaa, viljelyksessä keskinkertaista maata 22 desjatiinaa, kesannolla 26 desjatiinaa ja kasvavaa metsää 93 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 74 3/4 tsetverttiä pellossa ja kaksi muuta vuoroviljelyssä. Heinäniittyä peltojen takana ja puskissa 4 desjatiinaa. Tämän kylän lähistölle on mahdollista asuttaa 25 talonpojan tilaa.

Matiskala [derevnja Matiskalja na retške Matis-kile] ja siellä luterilaisen tila:

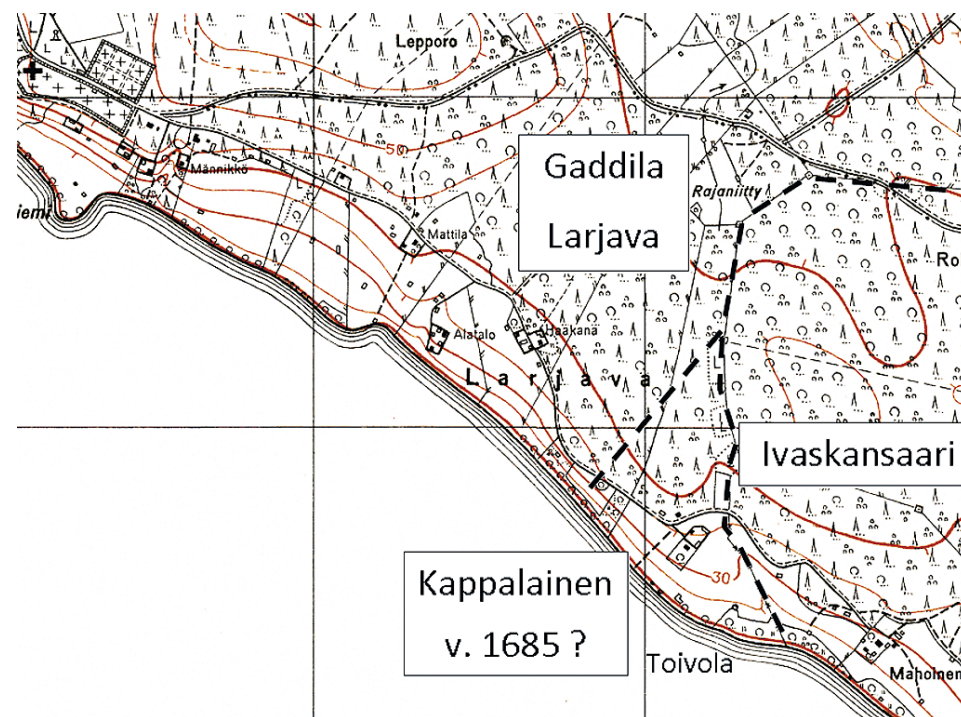
- luterilainen **Jakka Tagvaley** 40 (Talonpoika) hänellä vaimo **Pirjata Biljuiva** 30. Hänellä poika **Ju-**

gan 1 ja veli **Gan** 30. Hänellä vaimo **Liza Mattieva** 30. Hänellä poika **Gan** 3 ja naimaton tytär **Anna** ½.

Tilan rakennukset ja puutarhat puoli desjatiinaa, viljelyksessä huonoa maata 7 desjatiinaa, kesannolla 5 desjatiinaa, kaskea 212,5 desjatiinaa, kaikkiaan 224,5 desjatiinaa, mutta hyvää maata lisäksi 99 1/3 tsetverttiä ja kaksi muuta vuoroviljelyssä. Heinäniittyä ja Matiskila-joen (puron) vartta ja pellontakaista aluetta kaksi desjatiinaa, viljelemätöntä metsää 299 desjatiinaa. Tämän kylän lähistölle on mahdollista asuttaa 24 talonpojan tilaa.

Haapaniemi [derevnja Melnitsa kolotovka derevnja Gabonemja na ozere Pjugijari] ja siellä kaksi luterilaista tilaa (Mihin myllyyn / melnitsaan viitataan?):

- leski **Marja Galvarova** 60. (Pusa) Hänellä kolme poikaa **Jurei** 35, **Hrista** 30, **Mattij** 20 Juganin poikia. Jureilla vaimo **Marja Ingieva** 40. Hänellä naimaton tytär **Liza** 5 ja nai-

”Orolan kylän alue ulottui alkujaan koko niemen halki, kirkko ja pappilan maat erotettiin Orolasta 1600-luvun alkupuolella”

maton sisar **Anna** 20.

- **Jurja Simov** 50 (Äijö) vaimo **Marja Geikijeva** 40 tytär **Anna** 5. Hänellä myös kaksi veljeä: **Mikka** 25 ja **Sima** 15 j naimaton tytär **Liza** 18.

Tilojen rakennukset ja puutarhat desjatiina, viljelyksessä huonoa maata 5 desjatiinaa, kesannolla 3 desjatiinaa, kaskea 150 desjatiinaa. Kaikkiaan 158 desjatiinaa, mutta hyvää maata 69 1/3 tsetverttiä peltoa ja kaksi muuta vuoroviljelyssä. Tähän kylään on mahdollista asuttaa 15 talonpojan tilaa.

JATKUU...

ESKO SIMONEN
esko.simonen@dic.fi

Valamon näyttelyssä tuhatvuotisia metalli-ikoneja ja ennen-näkemättömiä käspaikkoja

Valamon luostarin kulttuurikeskuksen suuressa näyttelysalissa järjestetään suuri metalli-ikonien ja käspaikkojen yhteisnäyttely nimellä ”Valamon kätkeistä – käspaikkoja ja metalli-ikoneja” 17.3.-2.9.2018.

Molemmat kokoelmat sisältävät paljon ennennäkemätöntä materiaalia, vanhimmat metallivaluristit sijoittuvat yli tuhannen vuoden taakse, käspaikat ovat suurimmalta osin peräisin 1900-luvulta.

Patterit ovat vähemmän tunnettua Konevitsaa

Konevitsa oli vuosina 1918-1920 lähes sotatoimialuetta, kun Suomen ja Venäjän sisällissotia käytiin sen välittömässä läheisyydessä. Saarta alettiin linnoittaa heti vuoden 1918 aikana.

Lokakuussa 1918 perustettiin Laatokan puolustusta varten III Rannikkotykistöpataljoona, sittemmin Rannikkotykistörykmentti 3. Tuona aikana rakennettiin Konevitsan saaren pohjoispäähän Pohjoispatteri ja Konevitsalaisen Jumalanäidin ikonin skitän taakse Eteläpatteri.

Vaikka patterit sijaitsivat melko kaukana luostarista, merkitsivät rakennustyöt ja sotilaiden asettuminen saarelle melkoista muutosta luostarin elämään. Osin jännitteisiä suhteita lievitti mm. se, että 1910 luostariin tulut ja vuodesta 1927 sen taloudenhoitajana ja vuodesta 1930 igumenina toiminut **Mavrik** oli aikanaan ollut marsalkka **C.G.E. Mannerheimin** sotilaspalvelijana.

Vuosina 1927-1943 Laatokan rannikkojoukkojen komentajana toimi kenraali **Eino Iisakki Järvinen**, josta 1945 tuli Merivoimien komentaja.

Patteriston esikunta vuokrasi luostarilta valkoisen kivihotellin, jossa oli esikunta, sotilaskoti ja henkilökunnan asuntoja. Sähköä Konevitsassa ei ollut luostarilla eikä armeijallakaan. Sotilashenkilökuntaa ja siviiliväestöä oli niin paljon, että saarella toimi kahden luokan alakansakoulu.

Eteläpatteriin kuului tykkiasemia, upseeritalo, tähtystislavamäntä, laiturit ja ampuumarat. Pohjoispatterissa oli valetut tykkiasemat, upseeritalo ja kasarmi.

Luostarisaaari evakuoitiin ensimmäisen kerran talvisodan loputtua maaliskuussa 1940 ja lopullisesti kesäkuussa 1944. Neuvostotilaiden vetäytyessä syyskuussa 1941 tarkoituksenaan ilmeisesti oli tuhota ainakin kivihotelli, koska sieltä löytyi ladattuja räjähteitä.

Neuvostoajana pattereita käytettiin varastotiloina. Eteläpatteriin rakennettiin tiilirakennuksia torpedokkeita varten. Nyt ne ovat pääosin tyhjinä ja raunioituneina. Pohjoispatterin alueella toimii Venäjän tiedeakatemian säätarkkailu-asema.

Laatokan puolustuksen perinneyhdistys on tallentanut tietoa mm. näistä pattereista. Yhdistyksen puheenjohtaja **Erkki Marttila** kokosi tiedot kirjaan Rannikkotykistörykmentti 3:n maisemissa. Suvannon – Taipaleen – Konevitsan

– Käkisalmen näkymiä vuonna 2002.

Kun aika kuluu ja saarella on luvassa suuria rakennustöitä, yhdistys halusi päivittää tietonsa toukokuun 2017 tasolle. Maastokartoituksen tekivät yhdistyksestä **Timo Hakala** ja **Kari Havesto** igumeni **Aleksandrin** siunauksella. Maasto-oppaana toimi saarta hyvin tunteva **Veikko Muuronen**.

Kuvien perusteella voi nyt verrata tilannetta vuosina 2002 ja 2017. Uutena löydöksenä oli Eteläpatterin tykkiaseman pulttikehä.

Laatokan puolustuksen perinneyhdistys laati kartoituksesta raportin, joka on sitten myös luostarin ja sen museon käytössä.

Vastaava kartoitus on tehty Vanhassa Valamossakin. Nyt Valamon ohjelmatarjontaan kuuluu myös retki suomalaisajan pattereille.

Omatoimimatkailua pattereille ei Konevitsassakaan toivota. Pohjoispatteri on suljettua aluetta ja Eteläpatteria vartioivat ainakin äänekkäät, Eteläpatterin entisen upseerirakennuksen pihalla pyörivät koirat.

Eteläpatterin naapuri, vuoteen 1990 torpedotutkimuskeskuksena toiminut Konevitsan Jumalanäidin ikonille pyhitetty kirkko on sitten vuoden 2002 käynnin puhdistunut, saanut heleen värinsä ja kunnostettu täysin.

Uudesta ajasta kertoo myös kirkon takana oleva Tsarskoje Selon seurakunnan nuorten leirikeskus ajanmukaisine majoitusmökkeineen ja urheilukenttineen.

Valkoinen hotelli oli kesällä 2017 vielä paketissa, mutta työn äänistä voi päätellä, että siitä tulee ajanmukainen luostarihotelli ja toimistorakennus.

Patterien kartoitukseen keväällä 2017 liittyi henkilökohtaisuuttakin. Kari Haveston isä oli aikanaan tykkimiehenä Konevitsan eteläpatterilla. Nyt Kari kuvattiin istumassa samalla kivellä kuin isänsä vuonna 1943.

HEIKKI
JÄÄSKELÄINEN

”Patteriston esikunta vuokrasi luostarilta valkoisen kivihotellin, jossa oli esikunta, sotilaskoti ja henkilökunnan asuntoja. Sähköä Konevitsassa ei ollut luostarilla eikä armeijallakaan”

Isä ja poika Eteläpatterin kivellä 1943 ja 2017.

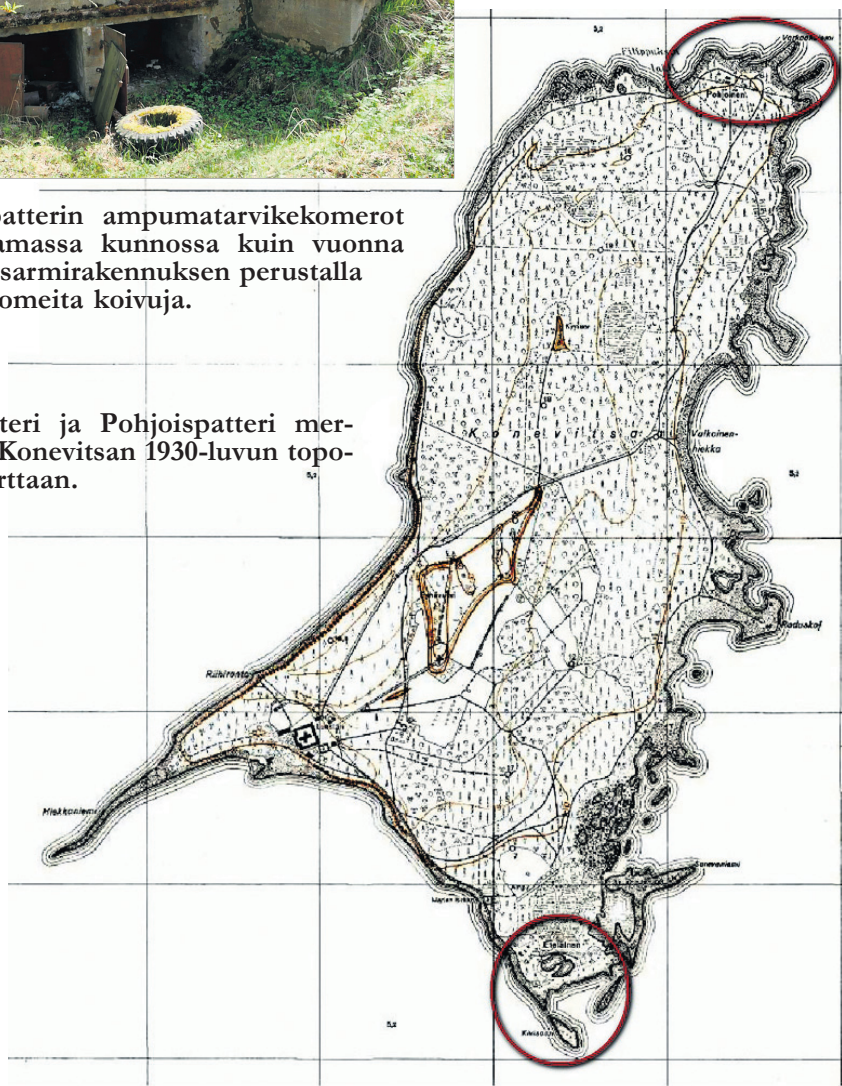

Laajennetun, entisen Eteläpatterin upseerirakennuksen edessä vartioi äänekkäs mutta ystävällinen koira.

Pohjoispatterin ampumatarvikekomerot olivat samassa kunnossa kuin vuonna 2002. Kasarmirakennuksen perustalla kasvoi komeita koivuja.

Eteläpatteri ja Pohjoispatteri merkittyinä Konevitsan 1930-luvun topografiakarttaan.

Porsaanmäen pojista muisteluja

Viime kesänä hieman yllättäen edesmenneen elinikäisen ystäväni **Pertti Isopahkalan** kanssa muistelimme usein kotikyläämme, sen elämää ja ihmisiä.

Porsaanmäellä oli vain 16 taloa, joista viidessä asui **Vesikoita**, eli monet olivat sukua keskenään. Mekin olimme sukulaisia Pertin kanssa, hänen äitinsä **Hilja** oli pikkuserkkuni. Naapurisopu oli mitä parhain, apua annettiin ja saatiin.

Olimme vain vähän yli kymmenvuotiaita, kun jouduimme jättämään taaksemme kauniin kotikylämme, joka sijaitsi Kiimajärven eteläpuolella. Taakse jäivät tutut ja turvalliset tanhuat. Jouduimme hyvästelemään lapsuuden leikkipaikat, kuten Viskarin ahon, jossa Pertin kanssa pelasimme ”pilppua” tai isommalla porukalla löimme palloa.

Seuraavassa Pertin ja minun yhteisesti aloittamaamme muistelua Porsaanmäen pojista.

Matti Kuisma, s. 1911 k. 1978, vanhemmat **Helena** (o.s. **Rähmönen**) ja **Pekka Kuisma**. Matti oli Porsaanmäen ”Valkoisentalon” viimeinen omistaja. Talo sijaitsi mäen päällä tien vasemmalla puolella 150 metrin päässä Kiimajärvestä. Olimme Kuismien lähinaapureita Porsaanmäellä ja jälleen Huittisten Vesiniityllä, silloin Matin äidin ja siskon kanssa. Matti oli ammatiltaan sotilasmestari ja asui Turussa kuolemaansa saakka. Matilla on yksi poika, **Kari**, jolla on jalkapallon SM vuodelta 1968.

Alvar Hännikäinen s. 1922 k. 1944. Jäätyään leskeksi, Helena Kuisma avioitui sittemmin **Juho Hännikäisen** kanssa. Tästä avioliitosta syntyi **Alvar**, joka kaatui jatkosodan viime hetkillä.

Aleks ja Emilia Laamasen pojat. Vanhimmissa pojista, **Toimista** ja **Väinöstä**, ei ole tietoja.

Torsti s. 1917 k. 2000, haavoittui vaikeasti jatkosodassa. Ammatti: maanviljelijä.

Tapani s. 1922 k. 2009. Ammatti: maanviljelijä.

Ida (o.s. **Laamanen**) ja Matti Viskarin pojat.

Lauri s. 1920 k. 2006, maanviljelijä. Lauri löysi vaimon Huittisista Jokiniemen talosta. Samasta talosta löytyivät puoliset

myös kahdelle muulle porsaanmäkeläiselle, **Hilja Aukustintytär Vesikolle** ja **Aira Pekantytär Kuismalle**.

”Voi sitä masurkkua, kun Lauri tanssi omista häisään Jokiniemen suuressa tuvassa!”, muisteli moni paikalla ollut. ”Miss’ hää o’ oppint? Iha nii ko jalkoi ois olt viis parrii! Jalat vaapelasiit mut pää män iha tasasee. Voi hirmuneko sitä ol mukava katsuo!”

Verner s. 1922 k. 2011, ammatti ylivartija Huittisten varavankilassa. Verner oli monipuolinen urheilija, joka menestyi hyvin kolmen seuran, Tyrvään Vammalan Voiman (TyVaVo), Lauttakylän Lujan (LaLu) ja Kokemäen Kovan Väen (KoKoVä) otteluissa. Verner toimi junapoliisina heti sodan jälkeen ja kertoi: ”Monta painiottelua on junassa oteltu...” Verner hyppäsi kolmiloikkaa 14 metriä vielä 40-vuotiaana.

Yrjö s. 1925 k. 2017. Yrjö oli riiska rakennusmies. Hän ehti veljensä **Laurin** sekä **Arvo Happonen** kanssa rakentaa monet uudet asuinsijat evakoille. Yrjö ja Arvo olivat hyviä laulajia ja lauloivat myös työtä tehdessään. He olivat vallattomia velikultia ja poikamiehiä. Yrjö muutti Kanadan Halifaxiin 1950-luvulla. Hän kävi Suomessa ja Lauttakylässä muutaman kerran ja kuoli Kanadassa.

Jaakko s. 1928 k. 2009. Jaakko oli pikkupoikalauoman itseoikeutettu johtaja Porsaanmäellä vuosina 1943-44 joukossa, jossa olivat Pertti, Mikko, Vilho ja usein **Tauno Vesala**. Ikänsä puolesta Jaakko ei keltänyt Is-poikiin, jossa olivat hänen veljensä Yrjö sekä **Viljo Laamanen** ja **Veikko Vesikko**. Työuransa Jaakko teki rannikkovartiostossa pursimiehenä. Muistan, kun Jaakko tuli kerran lomalle Helsingistä, ja sai tietää, että Jokiniemessä on puinti meneillään. Hän oli hyvin avulias nuori mies ja päätti saman tien, että lähtee mukaan talokoopporukkaan. Siellä oli 17 henkeä puimassa ja apu tuli enemmän kuin tarpeeseen.

Vilho Viskari s. 1932 k. 2008. Vanhemmat **Helena** (o.s. **Hatakka**) ja **Aleks Viskari**. Pertin ja Mikon lapsuuden ja nuoruuden kaveri. Ammatti: maanviljelijä. Vilho oli hyvä laulaja ja hän lauloi mieskuorossa. Hän toimi myös aktiivisesti Huittisten Karjalaseurassa.

Maria ja Matti Mikonpoika Vesikon nuoremman tyttären Tellervon ja Matti Lemmetin (Sakkola) häistä. Kuvassa on kuusi Porsaanmäen poikaa. Yläriivi vas. isot pojat: **Veikko Vesikko** (morsiamen veli), **Viljo Laamanen**, **Alvar Hännikäinen**. Alariivi vas. pienet pojat: tuntematon, **Teuvo Vesikko** (morsiamen veli), **Mikko Ap. Vesikko**, **Soini Matikainen** (**Liisa** ja **Aappo Matikaisen** poika **Noitermaasta**), **Pertti Isopahkala**, jonka vasen käsi on kääreessä: lapset olivat olleet keräämässä voikukan juuria kahvin korvikkeeksi, jolloin **Hilja Vesikko** löi vahingossa Perttiä puukolla käteen.

Vilhon puoliso: **Ritva** (o.s. **Inkinen**) Sakkolasta.

Maria ja Mikko Hynän Pentti-poika s. 1923, muutti Kanadaan Halifaxiin yhtä aikaa Yrjö Viskarin kanssa. Hänen puolisonsa oli huittislainen **Alli Kiviniitty**.

Viljo Laamanen s. 1925 k. 1988. Vanhemmat **Maria** (o.s. **Vesikko**) ja **Juho Laamanen**. Viljo oli yritteliäs, hän oli kumipyörötraktorin kannattaja ja David Braunin omistaja. Hän oli SMP:n kansanedustajaehdokas.

Maria (o.s. **Kaasalainen**) ja **Matti Vesikon** pojat.

Veikko s. 1925 k. 1988. Veikko liittyi 16-vuotiaana vapaaehtoisena Is-joukkoihin vuonna 1941 ja astui palvelukseen v.1943, pari kuukautta ennen kuin täytti 18 vuotta. Hänet vapautettiin täysin palvelleena v. 1945. Hän haavoittui kaksi kertaa kranatinsirpaleista, joita kantoi koko loppuikänsä. Ammatti: maanviljelijä. Veikko oli kova kalamies: oli joki jäässä tai sulana, hän kalasti aina. Muistan kuinka hän paljain käsin jopa avannosta pyydysti kaloja pilkillä tai verkolla.

Teuvo s. 1931 k. 1940 Alavudella keuhkokuumeeseen.

Pertti Isopahkala s. 1932 k. 2017. Vanhemmat **Hilja** (o.s. **Anttonen**) ja **Väinö Isopahkala**. Ammatti: kauppias. Yritteliäs ja ahkera Pertti aloitti maalariintyöt isänsä Väinön kanssa ja oli myöhemmin työntekijänä isänsä liikkeessä Latamassa Lauttakyläs-

sä. Väinö-isän kuoleman jälkeen Pertti otti liikkeen johdon käsiinsä. Hän työskenteli Latamassa kuolemaansa saakka yhdessä lastensa kanssa.

Edellä lueteltujen lisäksi Porsaanmäen poikia olivat myös **Ellen** ja **Vihtori Vanhatalon Seppo**, **Eliisa** (o.s. **Kaasalainen**) ja **Toivo Vanhatalon Eerik**, molemmat pari vuotta ennen talvisotaa syntyneitä.

Siviä (o.s. **Laulajainen**) ja **Aukust Vesikon poika Mikko**. Tein maalarihommi rippikoulun jälkeen yhdessä Väinö ja Pertti Isopahkalan kanssa. Varsinaisen ammattini oli maanviljelijä. Viimeisinä vuosina ennen eläkkeelle siirtymistä keskityimme vaimoni Sirkkan kanssa porkkananviljelyyn.

Minulle hyvin tärkeä ja läheinen asia on vuosikymmenien ajan ollut synnyinseudun perinteen ja muistojen tallentaminen kirjoittamalla. Kun ikää on jo 84 vuotta ja taidan olla viimeisiä Porsaanmäen poikia, haluan jakaa sen tiedon minä vielä muistan.

Muisto Pertistä

Pieni Pertti-poika piti pienemmän paljasjalkaisen, polvihousuisen paimenpojan puolta, pyhänäkin, paimenesta palatessa Pyhäjärven Porsaanmäellä

MIKKO
AP. VESIKKO
”paimenpoika”

Martat juhlivat vuonna 1936

PPYDAMME KOHTELIAIMMIN TEITÄ SAAPU-
MAAN YLÄJÄRVEN MARTTAYHDISTYKSEN
10-VUOTISJUHLAAN
JOKA PIDETÄÄN V. JA U:SEURA KAIUN
YLÄJÄRVEN PIIRIN TALOLLA MAALIS-
KUUN 22 PÄIVÄNÄ 1936 ALKAEN KLO 14

Aino Honkala Nokialta on lähettänyt lehteen vanhoja valokuvia. Albumistaan löytyy mm. kutsu Yläjärven Marttayhdistyksen 10-vuotisjuhlaan 22.4.1936. Alakuvassa äitinsä **Helena Pulakka** ja **Elisa Jäppinen** vuonna 1915.

Elämäkerta julkaistu Hilja Pärssinen, yhteiskunnallinen vaikuttaja ja taiteilija

Kansanedustaja, kirjailija, toimittaja **Hilja Pärssisestä** (1876-1935) tuli ensimmäisenä naisena Suomessa ministeritason tehtävien hoitaja. Ne tehtävät punaisen Suomen kansanvaltuuskunnan jäsenenä alkoivat päivälleen 100 vuotta aikaisemmin kuin elämäkerta *Uuden ajan nainen Hilja Pärssisen elämä* julkistettiin kansainvälisenä naisten päivänä 8.3.2018.

Kyseessä on laajaan arkistoinnista perustuva, Kustannusryhtiö Siltalan julkaisema teos keskeisestä naisvaikuttajasta ja taiteilijasta, joka raivasi tietä miesten hallitsemassa yhteiskunnassa. Teoksen kirjoittajakolmikosta dosentti **Marjaliisa Hentilä** on Työväen Arkiston tutkija. Halsualaisyyntyisen toimittaja **Matti Kalliokosken** isoisä oli Hilja Pärssisen kansanedustajakollega **Viljami Kalliokoski**, jonka isä oli Halsuan pappilan torpparin poika. Lehtori **Armi Viita** on Hilja Pärssisen veljen tyttärentytär.

Hilja Pärssinen o.s. **Lindgren** syntyi Halsuan pappilassa kappalainen **Karl Henrik Lindgrenin** ja **Anna Elisabeth Dahllundin** viisilapsisen perheen kuopukseksi 13.7.1876. Pappilana toimi Hiljan syntymän aikoihin vielä vanha sotilastorppa, jota myöhemmin laajennettiin. Hiljan koulunkäynti alkoi hänen isänsä puuhaamana Halsualla aloittaneessa yksityisessä kansakoulussa ja jatkui Oulussa suomalaisessa tyttökoulussa.

Isä Karl Henrikin vahvat yhteydet suomalaisuusaatteen vaikuttivat Hiljaankin ja vahvistuivat hänen Oulun vuosinaan. Hilja hyväksyttiin silloista sisäänpääsyn alaikärajaa nuorempana Sortavalan seminaariin, mistä hän valmistui opettajaksi 1896, vain 20-vuotiaana. Seminaarin loppuvaiheessa hän otti käyttöön suomalaisen sukunimen **Liinamaa**. Se sukunimi jäi hänen taiteilijanimekseen sukunimen muuttuessa Pärssiseksi avioidumisen myötä.

Ensimmäiseen kansakoulunopettajan paikkaan Hilja päätyi Suomalai-

sen kansakoulunystävien perustamaan kouluun Helsingin pitäjän kirkonkylään.

Hilja Liinamaa avioitui Sortavalan seminaarissa yhtä aikaa opiskelleen, Pohjan kunnassa Uudellamaalla opettajana toimineen **Jaakko Nikodemuksenpoika Pärssisen** (1872-1957) kanssa toukokuussa 1899. Avioliittoon johtanut suhde oli alkanut vasta opiskeluajan jälkeen. Pari jäi lapsettomaksi, mutta 1924 perheeseen otettiin kasvatilapsi.

Samoja Pärssisiä kaikki

Mitä Pärssisiä oli tämä Jaakko Pärssinen? Hänen isänsä **Nikodemus (Niko) Simonpoika Pärssinen** oli syntynyt 1823 Samolan Mäkärilahdessa Viipurin maalaiskunnassa. Perhe asui välillä Kuolemajärvellä, joka ennen vuotta 1900 kuului Kivennapaan.

DNA-tutkimuksien, joita Jaakon veljen pojanpoika **Heikki Pärssinen** ja muutamat pyhäjärveläisjuuris Pärssiset ovat teettäneet viime vuosina, tulokset osoittavat, että näillä Samolan Pärssisillä ja Vpl. Pyhäjärvellä, Käkisalmissa ja Sakkolassa asuneilla Pärssisillä on yhteiset juuret. Ne johtavat aina 1550-luvulle Muolaan Pärssilään.

Jaakko Pärssinen opiskeli ahkerasti ja teki kaksi väitöskirjaa. Koettuaan epäonnea ensimmäisen, Helsingin yliopistossa 1910 tehdyn väitöskirjan painatuksessa, Jaakko hakeutui myöhemmin, vankilavuosien jälkeen opiskelemaan Saksaan ja väitteli tohtoriksi Jenan yliopistossa 1924. Hilja Pärssisen kuoltua Jaakko avioitui uudelleen 1936 entisen oppilaansa, antrealaisyyntyisen **Martta Jantusen** kanssa.

Jaakko Pärssinen toimi Talikkalan yhteiskoulussa opettajana aina talvisodan syttymiseen saakka. Sotien jälkeen Jaakko ja Martta asettuivat asumaan Hyvinkäälle, missä Jaakko kuoli 85-vuotiaana 1957.

Kansakoulunopettajasta kansanedustajaksi

Hilja Pärssisen tie kappalaisen tyttärestä ja opettajasta yhteiskunnalliseksi vaikuttajaksi löytyi suuntansa Hiljan

Hilja Pärssinen (1876-1935) kirjoituspöydän ääressä 1907, jona vuonna hänet valittiin ensimmäisen kerran kansanedustajaksi (1907-1918) ja toistamiseen vuosiksi 1929-1935. Kuva: Työväen Arkisto,

ja Jaakon toimiessa Viipurissa opettajina. Kaupungin työläislähiöön, maalaiskunnan puolelle Tiiliruukkien perustetun kansakoulun opettajiksi Hilja ja Jaakko valittiin 1900. Ilmeistä on, että Jaakko halusi etsiä lähemmäksi perhettään ja entistä kotiseutuaan.

Hilja osallistui Talikkalan työväenyhdistyksen naisjäsentien toimintaan. Hän kirjoitteli ahkerasti erilaisiin lehtiin. Hilja Pärssinen valittiin maaliskuussa 1907 pidetyissä ensimmäisissä eduskuntavaaleissa kansanedustajaksi Viipurin läntisestä vaalipiiristä. Sensaatio oli, että tähän ensimmäiseen eduskuntaan valittiin 19 naista.

Hilja Pärssinen oli keskeinen vaikuttaja sosiaalidemokraattisessa työväenliikkeessä 1900-luvun alkupuolella. Kansanedustajana hänen lakialoitteistaan menivät läpi mm. liikeaikalaki ja työolojen kohentaminen kaupan alalla ja ensimmäinen määräraha äitiyshuoltoon. Pärssisen merkittävimäksi elämäntyöksi on arvioitu suomalaisen työläisnaisliikkeen kansainvälistäminen. Hän loi yhteydet eurooppalaisiin sisarjärjestöihin, ennen muuta Saksaan ja Englantiin.

Hilja Pärssinen oli ollut ahkera kirjoittaja jo lapsesta lähtien. Hiljan toimiessa opettajana Helsingin pitäjässä hänen Sortavalan seminaarivuosiin kirjoittamansa runot saivat jatkoa. Runoja julkaistiin nimellä Hilja Liinamaa tai Hilja Liinamaa-Pärssinen. Pieniä runoteoksia ilmestyi useita, Kirjallisen uran huipentuma pidetty, Otavan julkaisema runokokoelma *Elämän harha* ilmestyi 1917.

Hilja Pärssinen toimi Työläisnaisen-lehden toimitussihteerinä 1907-1912 ja toimitti mm. järjestöjen pöytäkirjoja ja juhla- ja julkaisuja. Hän oli myös suosittu luennoitsija ja juhlapuhuja.

Kansanvaltuuskunnan jäsenyys, pako Venäjälle ja vankilatuomio

Sisällissodan alettua tammi-kuussa 1918 Hilja Pärssinen päätyi muiden Sosia-

lidemokraattisen Naisliiton johtajien lailla mukaan punaisten hallintoon. Hän nousi kansanvaltuuskuntaan sosiaalisiin valtuutetuksi, mikä merkitsi ministeritason tehtäviä ensimmäisenä naisena Suomessa. Sosiaalisiin valtuutettuna hän ei kuitenkaan ehtinyt tehdä merkittäviä päätöksiä.

Maaliskuun 1918 kuluessa tilanne vakavoitui, Pärssiset olivat jäämässä häviäjien leiriin. Maaliskuun 27. iltana he yhdessä parin muun johtavan poliitikon kanssa lähtivät pakomatkalle, junalla Viipuriin ja sieltä Terijoelle. Pärssiset päätyivät eräiden vaiheiden jälkeen Pietariin ja sieltä edelleen Moskovaan. Pakomatka eteni Jekaterinburgiin. He eivät tienneet, että samaan aikaan kesä-heinäkuun vaihteessa siellä eleli myös vangittuna keisari-perhe, joka teloitettiin heinäkuun puolivälissä.

Pärssisten asuinpaikaksi tuli seuraavien kuukausien ajaksi Sarapulin kaupunki-Etelä-Udmurdiassa. Pakomatka sieltä kohti Suomea oli monivaiheinen kulkien Venäjällä takaisin Pietariin, sieltä Etelä-Venäjälle Saratoviin ja uudelleen suuntaa Pietari. Mutta he onnistuivat paeta Viroon ja sieltä Helsinkiin 4. päivänä marraskuuta 1919. Pakomatka Venäjällä oli kestänyt puolitoista vuotta ja päättyi heidän vangitsemiseensa.

Maanpetoksesta syytettynä sekä Hilja Pärssinen että Jaakko Pärssinen tuomittiin vankilaan. Jaakko armahdettiin 1921 ja Hilja vapautui Hämeenlinnan vankilasta armahduksen saaneena 1923.

Terijoella ja Viipurissa, mistä taas eduskuntaan

Hilja Pärssinen oli ystävyystynyt vankitoverinsa **Hanna Sopon** kanssa, jonka punaorvoksi isästään jääneen tyttären **Sirkka Sopon** Hilja sai kasvatikseen 1924.

Hilja muutti Terijoelle, mistä hän vuokrasi **Wolkoffin** perheeltä pienen maatilän Käkösenväen alueelta, läheltä Tyrisen asemaa. Perhe eli onnellista aikaa maatilalla lähes omavaraisuudessa. Jaakko Pärssisen toimesta perus-

Hilja Pärssinen ja kasvattitytär Sirkka Sopon toukokuussa 1931 Viipurissa Torkkelin puistossa Hirvi-patsaan edustalla. Kuva: Työväen Arkisto.

tettiin 1926 Viipuriin Talikkalan yhteiskoulu, missä Jaakko toimi rehtorina. Myös Hilja opetti koulussa. Vuonna 1929 Hilja Pärssinen valittiin toistamiseen Viipurin läntisestä vaalipiiristä kansanedustajaksi.

Kesken viimeistä kansanedustajakauttaan hän

KAARINA PÄRSSINEN

Elämäkerran Hilja Pärssisestä kirjoittanut työryhmä Marjaliisa Hentilä, Armi Viita ja Matti Kalliokoski. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Heikki Pärssinen, Jaakon Pärssisen veljen pojanpoika ja Armi Viita, Hilja Pärssisen veljen tyttärentytär. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Häakuva Jaakko Pärssinen ja Hilja Pärssinen o.s. Lindgren on otettu kesällä 1899 aiemmin toukokuussa avioituneesta pariskunnasta. Kuva: Työväen Arkisto.

”Pärssisillä on yhteiset juuret. Ne johtavat aina 1550-luvulle”

Esko Simonen vierailee Vpl. Pyhäjärviseuran kokouksessa 15.4: Pyhäjärven valtaus vuonna 1941 ja asutus 1966

Pyhäjärven elämää ja historiaa ennen vuotta 1939 on kuvattu jo 1950-luvulla erittäin ansiokkaasti Wiikan Vpl Pyhäjärvi -teoksessa. Samoin koulupiiri- ja kyläkirjat sekä sukukirjat ovat tarkentaneet tietojamme. Evakkomatkoja, asumista uudella paikakunnalla, palaamista takaisin ja toista evakkomatkaa on muisteltu monissa yhteyksissä.

Eräänlainen aukko tiedoissani ja ehkä laajemminkin on se, millaista oli jälleenrakennuksen aika syksystä 1941 kesään 1944. Toki tiedän, että äitini kotitalo Matiskalassa oli palanut ja perhe asui saunarakennuksessa, kunnes uusi lähtö tuli. Työ uuden asuinrakennuksen saamiseksi oli alkanut. Seuraavan kerran tilannetta äitini pääsi tarkastelemaan vuonna 1990, kun rajat olivat auenneet, ja itse menin seuraavana vuonna. Paljon oli 45 vuoden aikana tapahtunut.

Matiskalan kotitalo oli palanut siinä vaiheessa, kun Pyhäjärvi vallattiin takaisin elokuussa. Sattumalta lukiessani isäni sotilasosaston sotapäiväkirjoja havaitsin, että hän oli kulkenut Pyhäjärven eteläpuolelta taisteluissa Noitermaan ja Sakkolan kautta kohti Taipaletta. Vuoksen ylitystä varten täytyi palata takaisin, ja tällöin matkareitti vei rantatietä Saaprusta Konnitsan kautta kohti Äyräpäättä.

Selasin myös muut Pyhäjärven valtaukseseen liittyneet sotapäiväkirjat ja niistä sai kuvan tapahtumien kulusta. Perääntyessään Neuvostoliiton joukot polttivat taloja siellä, missä ehtivät. Tarkastelen Pyhäjärvi-seuran tilaisuudessa huhtikuussa näitä tapahtumia, jotka selittävät paljon sitä, miksi joku kylä oli kärsinyt vahinkoja ja joku ei.

Toisena teemana kuvailen tilaisuudessa vuotta 1966. Neuvostoliitto asutti Pyhäjärveä uudestaan ja noudatti omia toimintamallejaan. Tällöin jokin alue oli kiinnostavampi ja toiselle ei ollut käyttöä. Karjalan kannas oli leningradilaisten matkailukohde ja vuodelta 1966 on olemassa turistikartta, johon on merkitty asutut kylät ja niiden uudet nimet. Esimerkiksi Pyhäjärvellä Valkeamäki oli nimeltään Traktornoe ja Tiitua Krasnoarmeiskoje eli Puna-armeijan (loma)kylä.

ESKO SIMONEN

Vpl.Pyhäjärvi-seurasta vieraillaan Tampereen Vpl.Pyhäjärvi-kerhossa

Pyhäjärvi-seuran hallituksen jäsenet lähtevät tutustumaan Tampereen Pyhäjärvi-kerhoon ma 9.4. Tarinatuokio Tampereen karjalaisten kerhohuoneella Koulukatu 12 (sisäänkäynti pihan puolelta) alkaa klo 12 kahvituksella (omakustanteinen). Toivomme tapaavamme Pirkanmaalla asuvia seuramme jäseniä. Tervetuloa!

Hallituksen puolesta

RIITTA HIRVONEN

Anni Rajakallion ja Erkki Kaasalaisen muistelmia Pyhäjärven kirkon alttaritaulun vaiheista: Alttaritaulun pelastaminen oli yksi talvisodan sankaritekoja

Muistin virkistykseksi seuraavaa, mitä on kirjoitettu Vpl. Pyhäjärvi-kirkon alttaritaulun vaiheista vajaat 40 vuotta sitten.

Anni Rajakallio kirjoittaa Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä 22.2.1980:

Vpl. Pyhäjärvikirkon alttaritaulu – jotakin ehkä tietäisin, olinhan siellä minäkin!

”**Erkki Kaasalaisen** kirjoitus Pyhäjärven kirkon alttaritaulusta lehtemme joulukuun (1979) numerossa on herättänyt ansaittua mielenkiintoa. Tammi-kuun (1980) numeron takasivun kommentti oli ainakin meille tullessa lehdessä vajavainen; paperi oli loppunut sivun alareunasta kesken. Olisi ollut mielenkiintoista nähdä kirjoituksen loppu.

Neljänkymmenen vuoden takaiset muistot ovat viime kuukausina palautuneet koko kansamme mieliin. Liekö ketään, jota tuon aikaiset tapahtumat eivät olisi tavalla tai toisella sattuneet.

Näinä päivinä tasan neljäkymmentä vuotta sitten sattui kohdalleni tapaus, joka on jäänyt mieleeni lähtemättömästi. Olin koko talvisodan ajan sotatoimialueella, yhtä vuorokautta lukuun ottamatta, jolloin olin kunnan arkistoa käsittelemässä Suomenniemelä Tiituan **Juho Pärssisen** kanssa. Asuin Pyhäkylässä, koska kotikyläni Kostermaa oli määrä tyhjentää jo kolmantena sotapäivänä. Pitäjän rauhallisemmille kulmille, Heinoisiin, Keljaan, Konnitsaan ja sinne sun tänne muuallekin oli evakuoinnin jälkeen jäänyt jonkin verran siviiliväestöä ja sen vuoksi siviilikunnan asioita oli hoidettava. Tynkä-kansanhuoltokin toimi, olihan sokeri ja kahvi jo syksyllä pantu kortille.

Eräänä pakkasaamuna olin kunnantalon ”pankkisalissa” jotain asiaa hoitelemassa. Muutamia ”kunnaniisiä” liikuskelin huoneissa. Kun elettiin aikaa, jolloin ei saanut nähdä mitä näki eikä kuulla mitä kuuli, en heidän puuhailuunsa enemmälti käestännyt.

Vähitellen ”ukot”, joiden henkilöisyyttä en enää jaksanut muistaa, häipyivät. Kuitenkin **Matti Hinkkanen** Larjavasta pois mennessään pysähtyi selkäni taakse ja sohkaisi: ”Myö määniä kirkkuo, lähe sie kans”. Noudatin kehotusta ja kiirehdin miesten paksuun

Pyhäjärven kirkon alttaritaulun alla ehtoollisväkeä Vpl. Pyhäjärvi-juhlilla Huittisten kirkossa 2012. Ehtoollista jakamassa Juhani ja Silja Forsberg. Kuva: Marjo Ristilä-Toikka.

”Veisuun päätyttyä miehet
alkoivat irrottaa alttaritaulua.

Miltä silloin tuntui, sitä eivät sanat pysty kuvaamaan”

hankeen polkemaan kinttu-polkua pitkin kirkkoon. Siellä oli Matin lisäksi muistaakseni 3-4 muuta miestä, yksi heistä kanttorimme **Toivo Koiranen**. Toisia en muista, ketä he olivat, nuorinta en tuntenutkaan. Miehet olivat siviiliasuisia, joten olivat varmaan ”omakyläläisiä”.

Seisoimme äänettöminä aivan kirkon etummaisten penkkien kohdalla keskikäytävällä. Toivo-kanttori määräsi veisattavaksi virren juuri uusitusta virsikirjasta. En ollut aamulla arvannut pistää virsikirjaa tasakuuni, virsi oli outo eikä numeroakaan jäänyt mieleeni.

Kirkko oli tärisyttävän kylmä. Veisuun päätyttyä miehet alkoivat irrottaa alttaritaulua. Miltä silloin tuntui, sitä eivät sanat pysty kuvaamaan. Pakkanen oli hyttävä, Taipale jyskytti, kirkkoa riisuttiin!

Sota jatkui. Joku tiesi kertoa, että **Matti Hinkkanen** vei alttaritaulun mennessään – mihin, tarina ei kertonut. Tapasin Matin vielä monesti, ei tullut asia puheeksi. Entisten ja nykyisten pyhäjärveläisten kunnallismiesten kerran – lie yli 15 vuot-

ta tapauksesta – kokoon tuessa Vammalaan käväisimme Tyrvään seudun museossa ja alttaritaulu oli siellä talletettuna. – Jospa **Hinkkasen Kirsti** tai **Toivo** haastattelisi äiti-**Hiljaa**, josko hän muistaisi kertoa jotain alttaritaulumme evakkomatkaista. Mielellämme varmaan lukisimme hänen muisteluitaan asiasta”.

Erkki Kaasalainen kirjoittaa Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä 23.3.1984:

”Kun erittäin harrastuneissa Pyhäjärven alttaritaulun paljastustilaisuuden jälkeisessä juhlassa seurakuntakeskuksessa kyseltiin henkilöitä, jotka olisivat olleet irrottamassa talvisodan aikana kyseistä alttaritaulua, pyydän kerrata, mitä Pyhäjärvi-lehti asiasta Anni Rajakallion suulla on kertonut...”

...Lyhyen ja koruttoman tilaisuuden jälkeen alttaritaulu oli pantu puulaatikoon, jonka **Matti Hinkkanen** oli Anni Rajakallion mukaan toimittanut ”jonnekin”.

Taulun irrottamistilaisuuteen osallistuneiden lisäksi olisi selvitettävä taulun evak-

kotaipaleesta Vilppulaan liittyvä osuus. Tähän mielestäni Vilppulassa asuvien pyhäjärveläisten pitäisi paneutua historian tutkijan tarmolla.

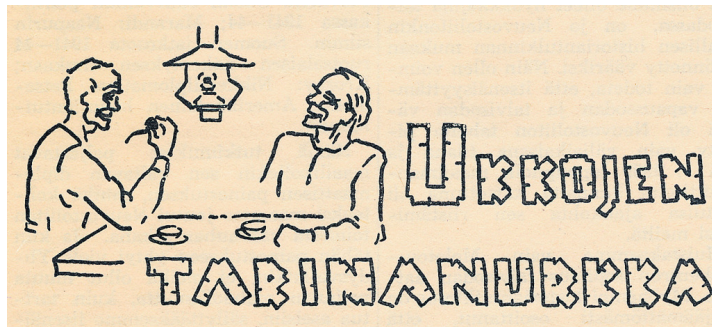
Edelleen toivoisin, että Pyhän-Säätiön yhteistöiminnassa Huittisten seurakunnan kanssa laatisi alttaritaulusta historiikin, joka sijoitettaisiin taulun lähelle matkamiehen tutkittavaksi.

Kaiken kaikkiaan olkaamme pyhäjärveläiset iloisia, että kirkkomme alttaritaulun evakkotaipale on päättynyt neljäkymmenen vuoden taivalluksen jälkeen, ja että se on saanut uuden sijoituspaikan Huittisten harmaakivikirkossa. Nyt meillä kullakin on kaksi kotikirkkoa: toinen asuinkunnassa ja toinen Huittisissa”.

Olen saanut nämä kirjoitukset isäni **Mauri Toiviaisen** siskon Anni Rajakallion tyttäreltä, serkulta **Lea Saarikoskelta** Jyväskylästä.

MARTTI
TOIVIAINEN
Hyvinkää

Tiijettäks työ mite miul käi

Viime kesän, ko meipit lähtii sin Pyhäjärve juhlii, myö sovittii jo viukkuo aikasemmi, jot läheteä Mati kans autol, sellasel pienel porukal ja jo perentai-iltan. Mut mie ko mänin perentai-iltan töist suoraa sin heil, nii ko ol sovittu, ni heä sano, jot sika söi evveät.

No sit miu ei auttant muutako ala pyrkii asemal, jot peäsen junal, ja seuroava juna läks kymmeneä vajjoa ykstoist yö. No mie katsomaa aikataululoi, ja niist selvis, jot mieh kerkiin lauv vantaiaamuks Vammaloa. Mut silleikös sitä ain käyp, niin ko on ajatelt. Mie nousin sihe junnoa ja konnarsetä ko ol käynt, ni mie otin maholisimma mukava asenno ja torkahin, eikä se oltkoa mitteä nukkumati narraamista. Seuraava ker ko tul tarkastamoa pilettillöi, ni häne pit ensiks aijjaa ylleä, enneko sai sen piletin. No sit heä katso ja viimiselt sano, jot tei ois pitant Tamperiel muuttoa junnoa. Mie vastasi, jot ni hä mie meinoan tehäki. Mut heä sano, jot ei se ennea käy, ko myö just mäntiiKangasalast sivu. Mie sanoin, et eiks tei olis pitant tulla enne Tamperetta ilmoittamoa muutost, eikä nyt vast ko olloa ohi. Heä ensiksi vähä puolustel, jot kylheä käi ilmoittamas. Sit ko heä herätti ne seuroavat kaks nukkujoa, ja hyöki nukkuu rokuli eikä

sanoniet aikasemmi kuulies mitteä Tamperiel tulost. Siint myö peästii vähä sihe käsityksie, jot ukkoparka tais itseki nukkuu rokuli. No myö kuiteki peästii koht lähtemeä Tamperiel tarkasi ja sielt lähtki juna Porrii päi ja myö kerettii sihe. Sitt sitä saiki kävvä jatkamoa niit keske jeäneitä unnii.

Seuroava ker ko mie heräsi, ni koittakaas arvata mismie sillo olin. Mie olin Kauvatsalt Porrii päi mänen ja Vammaloa miu ois pitant jeähä. Nyt työ varmast sanotta, jot on se poika olt ainaki pari pullo punotukses. Mut koi yhtea, ja sehä minnuu nii vietäväst suututtiki, koin olt, jot ois saant ies sen syyks.

Kyl mie sitteki kerkesin sin juhlii saman pyhän ko toisetki, vaik se ensi tuntu silt, jotten mie kerki koko juhliin. Mut miul ol hyvä etumatka, ko mie lähin jo perentain.

Usottaks työ vai hupsutelenks mie lisseä?

Viime joulupäivän mie läksin katsomaa vanhoi naapurloi. Kahes ko mie olin käynt ja mänin kolmanel, ni koittakaas arvata, mis mie sit olin? Miehä olin sit jo Hauta-Joako Urhol ast. Mutt kylläpäs meil ol tarinoa, iha nii ko sillo vanhaa hyvveä aikoa. Anni sit anto sellase piene tehtävä: etsii häne veljeäs lesk teält Helsingist. Mut sepäs meinas kävvä kohtalokkoaks. Ensi mie käin osoitetoimistos, ja sit etsimeä, et kuka on se oikija. Ensimmäises paikas ko mie soitin ovkelluo, ni sielt tul mies

auvoamoa ouvii, pyys sisäl, ja mie esitin asjai. Sit tul sihe se rouva ja sano, ettei hänäl uo sellaisii sukulaisii.

No miu ei auttant muuta ko lähtii sitä toista osoitetta etsimeä, löysinhä mie osoitien. Mutta, eipähä oltko avastoaatto ystävälistä. Ko mie soitin ovkelluo, ni tul yks naishenkilö ja avas ove. Mie sanoi häne lnatist päivä ja pyysin anteiks, ko mie rohkenin häiritä, ja sit esitin asjai. Heä tokas, jot mitä sit. No mie annoi iha tarka selvä, mut en saant vastausta, täti nykäs mitteä virkkamatta oven kiin. Mie peäsin sihe käsitykse, jot heä läks niilt toisilt sisäl olleil naisilt kysymään, ja mie jäin uottelemmoo.

A koi naista kuulunt, ni mie soitin uuvvestoa ja naine tul. Mie kumarsi ja sanoin anteiks, soanks mievastaukse tähä pienie kysymyksehe. Heä ei virkant mitään ko vet ove nii navakast kii, jot mie meinasin sen kokonoa männie kosako toisel puolel. Mie ihmettelin kovast moista käytöstä, mut peäsin sihe käsityksie, jot onpas heä latvast viel melko yihanta. Sit mie turvauvuin puhelimmie ja sain asjan toimitettua.

Mie nyt poikkessin vähä siint joulupäiväsest reitist; Ko mie mänin sielt Urholt Pekol, kerroin entisilt noapurloilt terveisii, mut muute hoastamisest ei sen selvempeä tult. Heä näytti ymmärtävän, mut mie en soant oikei selveä, miteä heä oikei tavoitti sannuo. Sitt mie läksi jatkamoa matkoa.

Ko mänin seuroavao talluo, ni sielkös meil jutut puhkes. Ensiks ko ol hoastettu yhtä sun toista ja kaik ympärsei, ni emäntä kysy, jot käitkös joulukirkos? No mie hänäl vastasi, jot en kerent, ko aattoiltan en peäst ajois nukkumoa, vast yöllä kahe jälkie, ni katsoin paremmaks nukkuu koton, eikä männä häiritsemmeä muita ihmisiä ja kirkkorauhoa kuorsoamisellai. Sint se alko kampii hui-pullie se mei juttu. Heä sano, jot tänä aamun pappi pit nii kaunii puhhie sint, ko piru on ruvent riivoamoa ihmisii, jottei ne ennea kerkii kirkkuokoa ko joskus joulun. Miu lkäi vähä seäliks piru parkoa ja aloin katsuo asiaa vähä tasapuolisemmi. Mie sanoin, jot älkeä hänt raukkoa iha joka asjast syyttäkeä, heähä soattoa olla täs asjas iha syytö. Jos es merkiks ihmistä aletoa syyttämeä kaikist pahoist, vaik ei olis mitteä teht, ni se viep viimiselt miele matalaks. Sit mie kysyin, jot etkös siekeä neä mitteä hvvii puolii paha touhuis. Sihe mie sai vastaukse: No onha se ainaki ahkera ja käyp meitä vanhoiki kat-somas.

-A. H.

Vpl Pyhäjärvi-lehden numerosta 3/1958 jutun poimi Mauri Hauhia.

Tarkennusta kuviin

Meri Louhos ja Merja Vartia musisoimassa Pyhäjärvi-seuran järjestämällä lounaalla.

Viime lehdessä oli sekaannus valokuvissa liittyen Vpl. Pyhäjärvi-seuran ja Konevitsa ry:n tapahtumiin. Toimitus pahoitelee virhettä.

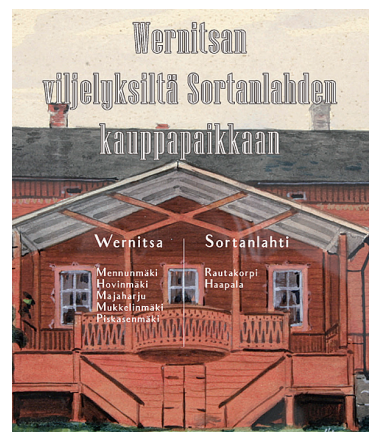
Konevitsa ry:n vuosikokouksen käytännön järjestelyistä vastasivat kokouksen sihteerinä toiminut Liisa Saarinen ja yhdistyksen monivuotinen entinen puheenjohtaja Riitta Vainikka.

Johannes Ijas hiihti hopealle Karjalan Liiton mestaruuskisoissa

Karjalan Liiton hiihtomestaruuskilpailut kilpailtiin Joroisten Karjalaseuran isännöimänä kirpeässä talvisäässä Joroisten liikuntahallin lähimaastossa 24.2.2018. Kilpailuihin osallistui 21 hiihtäjää 11 sarjassa. Nuorin kilpailija osallistui 12-vuotiaiden poikien sarjaan ja vanhin M85-sarjaan. Eniten osanottajia (5) oli 80-vuotiaiden miesten sarjassa. Näissä kilpailuissa tärkeintä ei ole voittaminen, vaan karjalaisen urheilukulttuurin vaaliminen ja liikunnallisten karjalaisten keskinäinen tapaaminen. Johannes Ijas suksi hopealle sarjassa M80:

1. Kimmo Pusa, Lahden Karjalaseura 13.26
2. Johannes Ijas, Vpl. Pyhäjärvi-seura 16.17
3. Elmeri Taivainen, Lievestuoreen Karjalaiset 17.23
4. Raimo Vanninen, Etelä-Suomen Lumivaaralaiset 18.27
5. Erkki Pitkänen, Hervannan Karjala-seura 18.38

Seurojen välisessä kilpailussa sijalla 7. oli Vpl. Pyhäjärvi-seura.

WERNITSAN VILJELYKSILTÄ SORTANLAHDEN KAUPPAPAIKKAAN

Kyläkirja kertoo Vpl. Pyhäjärven Wernitsan, Sortanlahden, Haapalan ja Rautakorven kylähistoriaa. Tarinoiden tukena selkeät karttalehdet.

Hinta 40 euroa + postitus ja pakkaus.

Kirjan toimittanut Ikaalisten Karjalaseura
Yhteystiedot, puh. 040 734 28 65 /
sähköposti, lea.jokinen@ippnet.fi

Taubilan kartano

- lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan

Hyvä lahjavinkki:
hanki lahjaksi uutuuskirja
sukulaisille ja ystäville!

Taubilan kartano –
lahjoitusmaakaudesta Fazerin aikaan
176 sivus n. 150 valokuvaa koko B5
Hinta vain 30 euroa + läh. kulut.

Lisätietoa ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös hallituksen jäseniltä
ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjapuoti.
Vpl Pyhäkylä-Seura.

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

vpl. **Pyhäjärvi**

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön adressit

Adressit:
Karjalanneito, Pyhäjärven kirkon alttaritaulu, Kullerot, Valoisa polku ja Iiris. Adressi sisältää kaksi tai useampia sisälehtivaihtoehtoja, joista voi valita sopivimman ja poistaa ylimääräiset. Hinta 12 euroa kappale + postituskulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047
tai pirjo.kiiala@gmail.com.

Muistojen järvi -DVD:stä on otettu toinen lisäpainos. DVD julkaistiin v. 2007. Uuteen painokseen v. 2011 lisättiin Kaarina Pärssisen kirjoittama esite. Levyä voi ostaa seuran tilaisuuksissa tai tilata Kaisa-Liisa Korhonselta. Hinta on 20e / kpl.

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkaille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. Mustia V-aukkoisia vain muutama iso koko jäljellä.

Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, mukana liuskan seloste elokuvasta, DVD:n hinta 20 e/kpl.

Seuran uusi 60-vuotishistoriikki (2017) saatavana hintaan 20 eur/kpl, 50-vuotishistoriikki 5 euroa, yht. 25 euroa.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

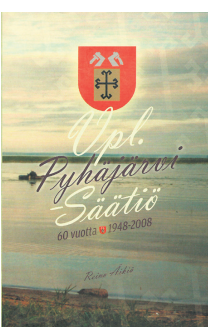
Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiöltä tuotteita itselle tai lahjaksi:

Pyhäjärvi-kirja
350 s. Reino O. Kukko – Kaarle Viika, 1989.
Historiaa sanoin ja kuvin, sekä murrenasto selityksineen.
Hinta 25 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki
136 s. Reino Äikiä, 2008.
Runsaasti kuvia ja muisteluja säätiön alkuajoilta ja eri paikkakunnilla pidetyistä Pyhäjärvi-juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista.
Hinta 20 euroa.

Suvannon seutu 1917-1921, elämää ja ihmiskohtaloita
336 s.
Suvannon seudun paikallishistorian työryhmä, 2015.
Hinta 40 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-pöytästandaari
Suunnittelu Kaarle Viika, 1963. Hinta 42 euroa.

Vpl. Pyhäjärvi-isännänviiri
Koko 45x400 cm.
Suunnittelu Kaarle Viika, 1992. Hinta 75 euroa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Tilaukset ja lisätiedot
Pirjo Kiiala,
puh. 044 281 5047 tai
[pirjo.kiiala\(at\)gmail.com](mailto:pirjo.kiiala(at)gmail.com).

Mistä löydän hyvät lahjat?

Tässä vihjeet: Hanki kirjapari **Kaunista Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut.

Suvannon seutu 1917-1921 elämää ja ihmiskohtaloita 335 sivua. Hinta vain 40 euroa + läh. kulut.

Lisätietoja ja tilaukset:
taubila@pp.inet.fi tai 040 021 3369
seija.jokinen@netti.fi tai 040 835 5820
Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman lähetyskuluja.
Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi> kirjaapuoti.

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun kokous pidetään torstaina 5.4.2018 Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17 Lahdessa. Muistellaan virpolukuja! Tervetuloa!

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun tarinatuokio on maanantaina 9.4.2018 klo 12 Koulukatu 12, Tampere. Saadaan vieraita Vpl. Pyhäjärvi-seurasta. Tarinatuokiassa tietoja ”Roineen kierros” -retkestä, joka tehdään lauantaina 19.5. Lisätietoja myös sihteeriltä puh. 044 2815 047. Tervetuloa!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry. Ma 9.4. klo 12 Pyhäjärvi-seuran hallituksen jäsenet vierailevat Tampereen Vpl. Pyhäjärvi-kerhon Tarinatuokiassa Koulukatu 12 (Tampereen karjalaisten kerhohuone, sisäänkäynti sisäpihan puolelta). Tervetuloa mukaan Pirkanmaalla asuvat seuramme jäsenet. Omakustanteinen kahvitarjoilu.

Su 15.4. klo 14 Sääntömääräinen kevätkokous Karjalatalon Laatokkasalissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Tilaisuuden alussa Esko Simonen kertoo Vpl. Pyhäjärven valtauksesta vuonna 1941 ja Neuvostoliiton asutustoiminnasta vuonna 1966. Omakustanteinen kahvitarjoilu alkaa klo 13.30. Arpajaiset, johon toivotaan arpajaisvoittoja. Lämpimästi tervetuloa!

Vpl Pyhäkylä-Seura pitää kevätkokouksen Kinnalan Koukulla la. 21.4.2018. Aloitamme ruokailulla klo 11.30. Ruuasta perimme 20 euroa henkilö. Fazer osti Taubilan 100 vuotta sitten ja seuramme täyttää 20 vuotta, on siis aihetta pieneen juhlaan. Ohjelmaa, arpajaiset. Ilmoitathan tulosi 16.4. mennessä Mauri Hauhia puh. 040 0213369 tai sähköposti taubila@pp.inet.fi Seija Jokinen puh. 040 8355820 tai sähköposti seija.jokinen@netti.fi Löydät tietoa myös netistä <http://vpl-pyhajarvi.fi/tapahtumakalenteri>

Pärssisen sukuseuran sukutapaaminen ja sääntömääräinen kokous järjestetään 5. toukokuuta 2018 klo 9 alkaen, varsinainen kokous klo 13 alkaen. Paikkana Kinnalan Koukku, os. Haapaniementie 21, 38300 Sastamala. Ilm.maksu 38/20 euroa seuran tilille sekä Eija. Herlevi@gmail.com tai 040 5744 582. Koukun puh. (03) 513 5493 tai 050 401 1006.

Vanhoja Vpl. Pyhäjärvi-lehtiä voit katsella netistä kotisivuiltamme.

Hyvää pääsiäistä!

Seuraava Pyhäjärvi-lehti

ilmestyy huhtikuussa 2018 Aineistot
toimitukseen viimeistään **9.4.** mennessä, kiitos!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö sr
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Korpimetsontie 16
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Tarja Kopalainen, Pertti Hakanen, Mauri Hauhia, Kirsti Naskali, Esko Pulkka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Korpimetsontie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Kirsti Naskali
Miharintie 312
37200 Siuro
puh. 040 719 2692
kirsti.naskali@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola

Lehden vuosikerran tilaushinta 35 euroa

Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%